

UREDNISTVO IN UPRAVA:

LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 31-22 do 31-28

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INTEGRATNI ODDELEK

LJUBLJANA,

SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 3

TELEFON 38-32, 38-33

POST. ČEKOVNI RACUN

V LJUBLJANI ŠT. 11.739

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA

40 DIN

* GLASILO OSVOBODILNE FRONTNE SLOVENIJE *

Zmaga Domovinske fronte - zmaga bolgarskega ljudstva

Vsa Bolgarija proslavlja mogočno zmago Domovinske fronte, zmago enotnega bolgarskega ljudstva, ki je na volitvah v nedeljo 18. novembra izreklo svojo voljo, da hoče samo v Domovinski fronti graditi svojo bodočnost.

Volitve v bolgarsko 26. narodno skupščino so se vršile kljub naklepni reakcionarne opozicije, ki jo v Bolgariji nazivajo za »generala brez vojske«, in kljub poizkusom tujega vmešavanja v notranje politično življenje Bolgarije. Reakcionarna opozicija za Mušanovim, Petkovim in Gičevim na čelu je doživela v nedeljo 18. t. m. dvojni udarec in poraz.

Prvič. Volitve v bolgarsko 26. narodno skupščino so se vršile z ogromno udeležbo bolgarskega ljudstva. Se nikdar v svoji zgodovini ni bolgarsko ljudstvo volilo tako, kakor je volilo v nedeljo 18. novembra. Novi volivni zakon, najbolj demokratični volivni zakon, ki jih je kdaj imela Bolgarija, je dal volivno pravico večini bolgarskega ljudstva: prvič v zgodovini Bolgarije so volile žene. Volila je mladiča — vsi tisti, ki so jim nekdanji nazadnjaški volivni zakoni odrekali volivno pravico. Na volitvah 18. t. m. je bolgarsko ljudstvo prvič volilo brez kakršnega koli nasilja in pritiska. Od celotnega števila volivnih upravičencev (4 milijone, 504.735) je volilo 86% (3 milijone 862.492). Pri vsakih prejšnjih volitvah, ki so bile takrat obvezne ni volilo 30 do 40% volivnih upravičencev. 18. novembra 1945. pa je bila udeležba na volitvah najvišja, kar jo je bilo kdaj doseženo.

Opozicija, ki je maloštevilna in nima svojega programa, si ni upala na volitve in je s svojim razdiralnim delom skušala odvračati ljudstvo od volitev in Domovinske fronte, češ volitve bodo nedemokratične, nasilne. Njen glavni namen je bil preprečiti volitve in izzvati tuje vmešavanje. S tem, da so bile 18. t. m. volitve in da se je bolgarsko ljudstvo skoraj v celoti odzvalo pozivu Domovinske fronte, je bil zadan reakcionarni opoziciji Mušanova, Petkova, Gičeva in vsem tistim, ki so privedli Bolgarijo v naročje fašizma, življenjski udarec in poraz.

Drugič. Bolgarsko ljudstvo se je izreklo za Domovinsko fronto, na volitvah potrdilo njen program in odločno izjavilo, da noče več tistih, ki so ga skozi desetletja kovali v okovja in ga privedli na rob propada. 88,2% (3 milijone 407.355) od skupnega števila volivcev je glasovalo za Domovinsko fronto. — Bolgarija je doživela svoj drugi 9. september. Volitve 18. novembra so vsemu svetu ponovno odkrile hotenje bolgarskega ljudstva, ki hoče enotno graditi svojo bodočnost: kmetje so glasovali za Domovinsko fronto, da bi postali gospodarji svoje zemlje, delavci, da bi zaživelj pravice, da bi imeli življenjske, inteligentne za svoje pravice, za zvezo z delavskim in kmečkim razredom; vse bolgarsko ljudstvo je glasovalo za nerazdružljivo zvezo s Sovjetsko zvezo, pa za bratstvo z ju-

goslovan. narodi, za prijateljstvo z vsemi svobodoljubnimi narodi sveta in za dokončno uničenje ostankov fašizma. Vsa Bolgarija se je izrekla za program Domovinske fronte, da bi tako potrdila in utrdila pridobitev 9. septembra, ko je ljudstvo prvič v svoji zgodovini vzelo usodo v svoje roke. 18. novembra 1945. je bolgarsko ljudstvo izvojevalo drugo veliko zmago.

Volitve v Bolgariji so bile svobodne in tajne. (Volivci so glasovali z listki, kjer so podčrtali kandidate, za katere so hoteli glasovati; tisti pa, ki so hoteli glasovati proti Domovinski fronti, so prečrtali listek ali pa praznega pustili v skrinjico. Samo 12% odstotkov vseh glasov je bilo praznih ali prečrtanih, to je proti Domovinski fronti.

Tudi vsi tuji opazovalci, novinarji in drugi predstavniki tujih držav, poudarjajo, da so bile volitve demokratične, brez strahovanja in nasilja in da so volivci lahko svobodno izrazili svojo voljo. — Izvoljeni kandidati bodo prišli v narodno skupščino, ki bo glasovala za novo ustavo, za kar je potrebna dvetretjinska večina glasov. 26. narodna skupščina Bolgarije bo uzakonila voljo bolgarskega ljudstva in tudi ustavno pretrgala s temno preteklostjo.

Velikostna zmaga Domovinske fronte pomeni, da hoče bolgarsko ljudstvo za vedno pretrgati s preteklostjo in vsemi tistimi agenti tujih imperijalizmov, ki so ga hoteli ponovno privedi v tabor nazadnjaških in protiljudskih sil. Zmaga Domovinske fronte pomeni konec vladanja Koburgov, obenem pa pomeni potrditev notranje in zunanje politike bolgarske vlade, demokratizacijo dežele, in propad tujega vmešavanja v notranje politično življenje bolgarskega naroda.

Kakor je zmaga Domovinske fronte praznik za bolgarsko ljudstvo, tako so tudi jugoslovanski narodi ponosni na zmago bratskega bolgarskega ljudstva, ker vedo, da je edino Domovinska fronta tista sila, ki bo utrjevala bratstvo z jugoslovanskimi narodi in utrdila enotnost med vsemi balkanskimi narodi. Po zmagi Ljudske fronte v Jugoslaviji in sedaj po zmagi Domovinske fronte v Bolgariji so vse svobodoljubne sile na Balkanu odločile, da ne bodo nikdar več dopustile, da bi tuji vsiljivi sejalci seme razdora med slovanske narode in narode Balkana. S tega vidika je zmaga Domovinske fronte v Bolgariji za jugoslovanske narode in za ves Balkan prav posebno razveseljiva, ker je bil Balkan od nekdanj »jabolko spora« med tujimi silami in so bile prav na Balkanu na delu vse nazadnjaške sile, da bi ustvarjale pogoje in vzroke za tuja vmešavanja.

Zaradi tega, ker pomeni zmaga Domovinske fronte v Bolgariji zmago miru in sožitja med balkanskimi narodi, pozdravljajo jugoslovanski narodi in z njimi vsi svobodoljubni narodi Balkana zmago Domovinske fronte kot svojo zmago in dele radost z bratskim bolgarskim narodom.

Beograd Tirani

Beograd, 21. nov. Izvršni odbor Ljudske fronte Beograda je poslal mestnemu odboru Demokratične fronte v Tirani naslednjo brzojavko: Izvršni odbor Ljudske fronte mesta Beograda vam pošilja plameteče pozdrave in čestitke ob obletnici osvoboditve glavnega mesta nove demokratične Albanije. Pridružujmo se veličastnemu slavu vašega mesta, ki se je leta boril proti osvobodnemu fašizmu, smo z vami v veselju, kakor smo bili v borbi in zmagi.

Naj živi polkovnik Enver Hođa! Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Albanski glas

o volitvah v Jugoslaviji

Tirana, 21. nov. List »Baškimir« razpravlja o volitvah v ustavodajno skupščino v Jugoslaviji in piše med drugim:

»Z volitvami 11. novembra so jugoslovanski narodi jasno pokazali, da so proti monarhiji in za demo-

kratično federativno republiko. Opozicija je doživela hud udarec, čeprav je bojkotirala volitve. Tako zvana opozicija je propadla pred Ljudsko fronto, ki je napravila ta veliki izpit z uspehom. Volitve 11. novembra so pokazale, da so jugoslovanski narodi na poti popolne demokracije, da so se znebili starega duha in da se borijo za iskreno bratstvo in enotnost balkanskih narodov. Veliko zmago Ljudske fronte v Jugoslaviji sprejema albanski narod z velikimi simpatijami, ker vidi v njej največje jamstvo za mir na Balkanu. Z jugoslovanskimi narodi smo povezani po skupnem trpljenju in skupnem prelivanju krvi proti fašizmu in zato pomeni njihova zmaga veliko veselje tudi za nas. Vlada maršala Tita je prva priznala naše gibanje. Bila je vedno na naši strani in nam pomagala, čeprav je Jugoslavija sama pretrpela ogromno škodo v borbi proti fašizmu. Jugoslavija je važen činitelj miru in zmage demokracije na Balkanu ter močan temelj za zmago demokracije po vsej Evropi.

Jugoslovani doma in v tujini pozdravljajo zmago Ljudske fronte pri volitvah v ustavodajno skupščino

Beograd, 20. nov. Izvršni odbor Ljudske fronte Jugoslavije je prejel veliko število pozdravnih brzojavk ob veliki zmagi Ljudske fronte pri volitvah.

Jugoslovani, ki žive v Belgiji, so poslali iz Bruxellesa izvršnemu odboru Ljudske fronte naslednjo brzojavko:

»Jugoslovani v Belgiji pošiljamo svoje najtoplejšje pozdrave in želimo največje uspehe Ljudski fronti, na čelu katere je naš veliki Tito. Obžalujemo, ker zaradi tehničnih razlogov ne moremo prvič v svojem življenju svobodno izraziti svoje besede in dati svojega glasu za Ljudsko fronto in za obrambo pridobitev narodno osvobodilne borbe. Najostreje obsojamo vse izdajalce in sovražnike naše države, svobode in enotnosti naših narodov. Za vse pridobitve so dali naši narodi sto tisoče dragocenih življenj svojih najboljših sinov. Najostreje obsojamo kralja Petra II., Mačka in ostale izdajalce naših narodov, ki s pomočjo tujih temnih reakcionarnih sil z vsemi močmi skušajo povrniti sužnost našim narodom in naši domovini. Dobro poznamo njihovo skupno pot. Oni so tlačili naše narode in jih razdruževali, izdali so našo državo okupatorju, povzročili so najtežje dni naših narodov in najstrašnejšo tragedijo naše države. Pomagali so okupatorju požigati naša mesta in vasi, morili naše žene in naše otroke. Oni so dajali vse sile v borbi preko tako imenovane opozicije, želeli so, da uvedejo znani protinarodni fašistični režim in samovoljno vladajo narodom, proti katerim so se borili. Morali smo zapustiti domovino, ki jo tako ljubimo, delati najtežja dela in svoje sile in svoje zdravje pustiti v tujini. Vedno smo bili z našimi narodi, z našo junaško armado, z narodnim junakom Titom na čelu v borbi proti osvobodnemu okupatorju in njegovim hlapcem. Dajemo del svojih plač, da pomagamo svojemu narodu v domovini, da ozdravi težke rane, ki so mu jih zadali okupator in izdajalci. Tu v Belgiji smo se borili proti sovražnikom naše države in sovražnikom belgijskega naroda. Sedaj je naša edina želja, da se vrnemo v svojo svobodno domovino ter z vsemi silami skupno s svojimi ljubimi in dragimi sodelujemo pri obnovi naše države. Živel heroj Tito, predsednik Ljudske fronte Jugoslavije! Živele prve svobodne volitve v Jugoslaviji! Živela nova velika zmaga Ljudske fronte! Smrt fašizmu — svoboda narodu!»

Primorski Italijani maršalu Titu

Velike volivne zmage jugoslovanskih narodov se niso razveselili samo primorski Slovenci, temveč z njimi tudi vse italijansko delovno ljudstvo, kar je razvidno iz velikega števila čestitk, poslanih iz jezikovno mešanih krajev maršalu Titu in Ljudski fronti. Tako so poslali čestitke med drugimi: Delavski enotnost, Slovensko ital. proti faš. zveza, AFŽ in Zveza italijansko slovenske mladine ladjedelnice, predilnice, tovarne pločevine ter tovarn Solvay, Passero in Cilfit v Tržiču, v Ronkih, Turjaku, Starenzanu, San Polu, Vermeglianu in Miljah. Nadalje so čestitali maršalu Titu k veliki volivni zmagi osvobodilni odbori in antifašistične organizacije v Sežani, Merčah, Vogljah, Lokvi, Križu, Škopah in Krajini vasi ter drugi.

Okrožni odbor AFŽ za tržaško okrožje pravi v svoji čestitki maršalu Titu: »Vesele se z vsemi narodi Jugoslavije Vaše zmage na volišču Vam iskreno čestitamo. Ljudstvo Jugoslavije je ponovno pokazalo, da zaupa svojem velikemu voditelju v borbi in miru. Pri Vaših težkih nalogah v korist ljudstva, Vam želimo mnogo uspeha in Vam objubljam, da bomo storile vse, da Vas pri Vašem idealnem delu podpremo. Največja naša želja je, da bi bilo vprašanje Primorske kmalu rešeno in bi se tudi me lahko svobodno izrazile za Vas in OF. Prisrčno Vas pozdravljamo in kličemo: Živi naš veliki vodja!»

Delavci rudnika Griton, Ontario v Kanadi so poslali maršalu Titu tole brzojavko: »Čestitamo k volivni zmagi, vam in vaši vladi objubljam vso moralno in gmotno pomoč.»

Vseslovanski odbor v Hamiltonu, Nova Zelandija, je poslal maršalu Titu naslednjo brzojavko: »Mi smo z vami! Živela nova Jugoslavija! Živela naša hrabra vojska! Živel maršal Tito!»

Jugoslovansko društvo »Zdrženje« v San Paulu v Braziliji je čestitalo maršalu Titu k volivni zmagi z naslednjimi besedami: »Pozdravljamo odločno volivno zmago Ljudske fronte in voditelja maršala Tita.»

Posadka našega prekoceanjskega parnika »Andrej« je čestitala predsedniku Ljudske fronte maršalu Titu k volivni zmagi z naslednjo brzojavko: »Posadka parnika »Andrej« vam čestita, naš tovariš maršal Tito, k ogromni zmagi Ljudske fronte pri volitvah v ustavodajno skupščino. Jugoslovanski mornarji smo z neizrečenim navdušenjem sprejeli vest o zmagi Ljudske fronte, na čelu katere ste vi. Objubljam vam, a preko vas našim narodom, da bomo ponosno ponesli po vseh morjih sveta našo zastavo svobode.»

Predsednik zvezne vlade maršal Tito je prejel iz Johannesburga, Južna Amerika, ta-le pozdrav: »Odbor prijateljev nove Jugoslavije čestita in se veseli zmage Ljudske fronte s tovarišem Titom na čelu pri volitvah v ustavodajno skupščino.»

Hrvatsko kulturno društvo in jugoslovanska kolonija v Panami, država Panama, sta čestitala maršalu Titu z naslednjo brzojavko: »Čestitamo k zmagi. Vsi smo z vami!»

Krajevni odbor Ljudske fronte iz Selca na otoku Braču je poslal izvršnemu odboru Ljudske fronte Jugoslavije naslednjo pozdrav:

»Prebivalstvo požganega kraja Selca na otoku Braču pošilja po končanih volitvah, katerih se je udeležilo 100% volivcev in volilo listo Ljudske fronte, plameteče pozdrave svojem priljubljenemu predsedniku maršalu Titu in vsem članom izvršnega odbora Ljudske fronte Jugoslavije. Ker so v ustavodajni skupščini najboljši, najposposnejši in najvdanejši ljudje narodov Jugoslavije, smo prepričani, da bo šla naša država po poti napredka in blagostanja. Smrt fašizmu — svoboda narodu!»

V brzojavki glavnemu odboru Ljudske fronte Jugoslavije pa pravi: »V prepričanju o zmagi OF na volišču smo sledile volitvam Jugoslavije. Veselimo se zmage OF in njenih voditeljev. Te volitve so pokazale zaupanje, ki ga imajo narodi Jugoslavije do Vas v borbi in miru, pokazale so voljo ljudstva in usmeritev njihovih dela tudi naprej po poti napredka pri graditvi boljše bodočnosti sebi in svojim potomcem v Titovi Jugoslaviji. Velika želja Primork je, da bi tudi me lahko kmalu z volitvami pokazale hvaležnost in ljubezen OF in njenemu vodstvu. Naj živi glavni odbor Osvobodilne fronte Jugoslavije! Naj živi njen veliki vodja maršal Tito.»

Volitve v Sežani

V nedeljo so bile v Sežani volitve v krajevni narodno osvobodilni odbor. Vsa Sežana je bila v slavnostnem razpoloženju, s hiš so visele zastave. Ljudje so se zavedali pomembnosti tega dogodka in so v slavnostnem razpoloženju prihajali na volišče. Volitve so bile tajne, kar je bil dogodek za Sežano. Pričele so se ob 8. zjutraj in so trajale do 14. Na volišče so prišli skoro vsi, le nekaj italijanskih železničarjev priseljencev se volitev ni udeležilo. Ljudje so z vso resnostjo izbirali med kandidati in gledali na to, da so v odbor, ki bo predstavljal njihovo oblast, izvolili najboljše vgašče, ki bodo svoje naloge opravljali s polnim čutom odgovornosti in v zadovoljstvo vseh vaščanov.

Največja zmaga demokracije v Evropi

Varšava, 21. nov. Ves poljski tisk je pazljivo spremljal potek volitev v Jugoslaviji. Po volitvah je objavil navdušene uvodnike o zmagi Ljudske fronte v Jugoslaviji.

»Varšavsko življenje« prinaša pod naslovom »Pohvala Jugoslaviji« članek, v katerem pravi, da bodo politične posledice volitev obsežne in globoke. Volitve so dokončno razkrinkale opozicijo in njeno vlogo. Šubašič in Grol sta se izkazala pred svetom kot opozicijska generala brez vojske, kar v resnici tudi sta. To je najodločnejša zmaga Ljudske demokracije, kar je najznačilnejše za zmago Ljudske fronte in Tita.

Znani publicist Antoni Bida pravi v svojem listu »Rzec Pospolita« pod

naslovom »Zgled Jugoslavije«, da je jugoslovanska demokracija napravila svoj prvi zgodovinski zrelostni izpit pri teh volitvah.

»Glas Naroda«, osrednje glasilo poljske delavske stranke, objavlja na prvi strani, da so narodi Jugoslavije izrazili voljo, da hočejo biti gospodarji svoje dežele in da ne marajo biti predmet kakršnih koli spletn in tujega vmešavanja. Posledica te zmage je okrepitev položaja demokracije Jugoslavije v Evropi. »Lodski dnevniki«, ki izhaja v Lodžu, pravi v uvodniku pod naslovom »V Jugoslaviji je zmaga demokracije.« »Zmaga Ljudske fronte v Jugoslaviji je največja zmaga demokracije v Evropi.«

Zmaga Ljudske fronte je preprečila kralju Petru povratek v Jugoslavijo

London, 21. nov. List »Tribune« piše, da je zaradi volivnega izida stara centralistična kraljevina dala prostor novi federaciji šestih delavskih enot. Zmaga Ljudske fronte pri volitvah v Jugoslaviji je odločila tudi usodo kralja Petra. Volivno gibanje je poteklo na podlagi republikanskega programa in Peter se ne more več vrniti v Jugoslavijo. List poudarja, da so bile volitve brez groženj in tajne ter pravi nato, da Jugoslavija ni zapadna demokracija. Bilo bi pa tudi neumno zahtevati od nje, naj to postane, ker je sedanje stanje dežele posledica dolge in krvave vojne. Ljudska fronta je politična organizacija osvobodilnega gibanja, ki se je borila in zmagalo v vojni s komunistično stranko na čelu. Nato piše, da so stara uprava in stare politične stranke propadle med okupacijo in pravi: »Od vasi navzgor je Ljudska fronta čisto zno-

va ustvarila oblast s pomočjo vaških narodnih odborov. Danes rešuje vprašanja obnove, kakor je večeraj reševala vprašanja vojne.»

»Economist« pravi o volitvah v Jugoslaviji naslednje: »Kakor se je pričakovalo, je dobil pri volitvah Tito veliko večino. Volitve v Jugoslaviji so jasen poraz kralja in srbskih ter hrvaških emigrantov, ki so se zbrali v Londonu in Milanu.»

»Spectator« piše o volitvah: Volitve v Jugoslaviji so prinesle zmago Ljudski fronti maršala Tita. List priznava, da so bile volitve poštene, svobodne in v redu izvedene. Nato opozarja na izjavo maršala Tita, da ne bi dovolil akcije tistih, ki računajo na posredovanje z zapada, in zaključuje: »Upamo, da niti maršal Tito niti kateri koli njegovih rojakov ne misli, da bi takšno posredovanje moglo priti iz naše dežele.«

V enotnosti in bratstvu je nepremagljiva moč Zborovanje primorske mladine v Tržiču

Preteklo nedeljo je bila v Tržiču okrajna konferenca delavske mladine. Tov. Becicchi Silvano, član delavskega odbora tovarn je obrazložil pomen konference in pozval delavsko mladino, naj sodeluje pri združitvi vse delavske mladine v enotno ljudsko fronto. Vsi govorniki so poudarjali važnost ljudske oblasti, ki bi ščitila delavce in omogočila svobodno strokovno razvijanje velikega števila mladincev, ki so sedaj morda brezposelni, ter zahtevali odstranitev vseh protiljudskih elementov, ki kratijo množicam življenjske pravice.

Sledilo je poročilo tov. Gasparinija, vodje tržaške delavske mladinske delegacije, ki je poudarjal težave, v katerih je morala živeti mladina v času fašizma. Pozval je delavsko mladino, naj nadotkna, kar je izgubila v težkih letih zatiranja, naj se delavska mladina izkaže tudi na polju samovzgoje enako, kakor se je izkazala v borbi, naj se strokovno usposobi, da bo lahko čim več koristila širokemu ljudskemu predvsem pa kmečkim množicam. Poudaril je važno vlogo raznih strokovnih šol in tečajev in pozval mladino, naj skuša prepričati o tem delodajalce. Prikazal je potrebo, da vsak delavec-mla-

dinec postane specialist svojega dela, mojster svoje stroje. Omenil je, da prične mnogokrat silijo delavce, da sprejmejo katera koli delo in zapustijo svojo prejšnjo stroko. V zvezi s tem je ostro obsodil spekulacijske tovarnarje.

Razprave se je udeležilo veliko število mladih delavcev. Predlagali so, naj se ustanovi posebna komisija z nalogo, da ugotovi usposobljenost posameznih mladih delavcev in jih brani pred nakamni delodajalci. »Brezposelna mladina je odločno nastopila proti zakulisni igri delodajalcev in skupno z zaposleno mladino sklenila na vsak način pokreniti odstranitev fašizma. Predstavnik Enotnih sindikatov je objubil, da bodo sindikati dali delavski mladini, zlasti brezposelni, vso mogočo pomoč. Obenem jo je pozval, naj nastopi tudi sama, naj vztraja v svojih zahtevah, naj se še čvrsteje združi, kajti v enotnosti in bratstvu je nepremagljiva moč. Ob vsakem zaključku so navdušeni in neutrudljivi mladi delavci prišli do edine možne rešitve: ljudska oblast, utrjena z italijansko-slovenskim bratstvom in priključitev k demokratični federativni Jugoslaviji.

Delavci za svoje zastave

Ko so obiskali angleški parlamentarci Trst, so delavci pivovarne Dreher izobesili na zgradbah italijansko in slovensko zastavo z rdečo zvezdo. To pa ni ugajalo ravnateljstvu tovarne, ki je pozvalo delavstvo, naj zastave takoj sname, kar so seveda delavci odbili.

Ker ravnateljstvo ni uspelo v svojem namenu, je obdolžilo člane uprave družine Enotnih sindikatov samovoljnega ravnanja. Člani odbora Enotnih sindikatov so odgovorili, da nimajo nikake zveze s to manifestacijo, ki so jo delavci napravili na lastno pobudo. Ker je direktor videl, da ne more uspeti na ta način, je sam snel zastave.

Nato je odšla k direktorju deputacija treh delavcev in protestirala, ker je snel zastave, ter zahtevala od njega pojasnila. Odgovoril je

osorno: »V tovarni sem jaz gospodar in ne dovoljujem, da se izobesi zastava brez mojega dovoljenja.«

Po tem nedemokratičnem odgovoru so vsi delavci soglasno zahtevali znak s sireno ter so opoldne zapustili delo. V znak protesta so se vsi zbrali pred poslojcem ravnateljstva. Po polurni prekinitvi dela je pozval direktor k sebi sindikalnega poverjenika v tovarni, da bi se z njim sporazumel; ta pa mu je pojasnil, da delavci odločno zahtevajo, naj se zopet razobesijo na oknih zastave in sicer najkasneje do 13. ure.

Ko je direktor podjetja spoznal odločno voljo delavcev, da vztrajajo pri svojih zahtevah, je vrnil delavcem zastave, ki so jih takoj oz. zopet obesili na zgradbi. S svojo odločnostjo in strnjenoostjo so si priborili zaslužno zadoščenje.

Zastopstvo jugoslovanskih otrok pri min. predsedniku Fierlingerju

Praga, 20. nov. Predsednik češkoslovske vlade dr. Fierlinger je sprejel skupino jugoslovanskih otrok, ki so prišli v Prago kot gostje Zveze prijateljev Titove Jugoslavije. Predsednika vlade je pozdravil mali partizan Miha Mirkovič, ki je bil v borbi proti nemškim osvajalcem odlikovan z redom Hrabrosti, ena iz-

med deklec pa mu je izročila šopek cvetja. V svojem govoru je predčnik dr. Fierlinger izrazil svoje občudovanje težke in krvave borbe jugoslovanskih partizanov v osvobodilni borbi in poudaril, da nova Jugoslavija modro rešuje svoja vprašanja. Na koncu govora je dr. Fierlinger dejal: »Veseli me, da tvori prvo zastopstvo jugoslovanskih narodov prav njihova mladina, ki je že v zgodnjih dneh svojega življenja spoznala strahote sovražnika.«

Borba proti nedopustni spekulaciji, črni borzi, dvigavanju cen itd. ni samo posameznikova pravica, temveč narodna dolžnost. Črnoborzi in spekulanti v naši borbi za obnovo in za boljšo bodočnost. Napovemo jim boj na vseh področjih! Prijavljajmo jih komisiji za pobijanje nedopustne spekulacije!

Legitimacija Osvobodilne fronte

V času osvobodilne borbe in okupacije Osvobodilna fronta ni delila legitimacij. Legitimacija pristaša Osvobodilne fronte, aktivista in borca je bilo njegovo delo, njegova žrtev, njegova pripravljenost na najhujše, na preganjanje, na lakoto, na prezebanje, na ječo, celo na smrt. Vsak dan, vsako uro je dokazoval pristaša svojo pripadnost Osvobodilni fronti s svojim delom in svojim življenjem. Njegova legitimacija je bila njegova predanost osvobodilni stvari, je bila njegova samozavest, da izpolnjuje svojo dolžnost in da po svojih najboljših močeh in sposobnostih doprinese svoj delež v boju za osvoboditev in lepšo bodočnost svoje domovine.

Po izgonu okupatorja, ko je končana borba s puško in je Osvob. fronta izpolnila tisti del svojega programa, kjer govori o osvoboditvi slovenskega naroda in njegovi združitvi (primorsko in korosko ljudstvo se temu ne bo nikoli odreklo) in o skupni federativni državi z drugimi jugoslovanskimi narodi — zdaj je pristopila Osvobodilna fronta tudi k popisovanju svojih pristašev, svojih članov. To popisovanje ni prisilno. Osvobodilna fronta niti ne želi, da bi se vpisovali vanjo ljudje, ki ne čutijo s svojim narodom in niso pripravljene za delo pričevati o svojem pripadnosti Osvobodilni fronti. V Osvobodilno fronto se vpisujejo danes naši delavci in kmetje, mlada in žene, obrtniki in nameščenci, da s tem potrdijo, kar so izpovedovali v času okupacije, kar izpovedujejo danes: svoje zaupanje v lastne sile, v silo svojega naroda, svoje zaupanje v skupnost jugoslovanskih in vseh slovanskih narodov, v napredek, v ustvarjalno delo in v lepšo bodočnost vseh delovnih ljudi in miroljubnih demokratičnih ljudstev. V Osvobodilno fronto so se vpisali že deset tisoči zavednih Slovencev in se še vpisujejo. Samo tam, kjer so na delu še sile stare Jugoslavije in premagane fašizma, kjer še trapijo in strahujejo

ljudi razni kulturdunovci in protiljudski ostanki stare Jugoslavije, samo v tistih krajih se vrši vpisovanje bolj počasi, ker ljudje zdaj šele uvidevajo, kaj je Osvobodilna fronta, da je ona njih orožje v boju proti njihovim sovražnikom, da je Osvobodilna fronta njihova fronta za boljše življenje. Prav zdaj, po zmagovalno izvršenih volitvah, ko je ljudstvo v zaostalih okrajih Prekmurja in ponekod drugod spregledalo zapeljivce in nepopoljšljive sovražnike, se vključujejo v Osvobodilno fronto nove množice — vključujejo se s spoznanjem, da jih privede lahko le Osvobodilna fronta v boljše življenje, vključujejo se z delom na polju in v tovarni, z izpolnjevanjem državljskih dolžnosti, kajti vse to so odlike pripadnika Osvobodilne fronte.

Po vpisovanju bodo dobili člani Osvobodilne fronte tudi legitimacije. Legitimacije bodo potrdilo tega, kar v resnici že smo, namreč naše zavesti, da pripadamo k skupnosti slovenskega naroda, da prevzamemo nase tudi dolžnosti, ki nam jih kot živim udom pripadnost k svojem ljudstvu nalaga. Legitimacija Osvobodilne fronte nam bo obenem tudi stalno opozorilo, da tisoči padlih tovarišev, prvih borcev Osvobodilne fronte, takšnih legitimacij niso dobili, ker so padli v boju za našo veliko stvar. Opozorilo nam bo, da moramo vsak dan z delom in vsem življenjem izpričevati, da smo vredni nasledniki velikega dela, ki so ga pričeli prvi borci in ki ga vodijo danes tovariši Tito, Kardelj, Kidrič in drugi. V legitimaciji Osvobodilne fronte bomo gledali vsak dan potrdilo, da v resnici sledimo programu Osvobodilne fronte in vzpodbudo za nove napore, za nove dokaze nesebične predanosti v vsakdanjem delu in življenju, ko moramo dvigniti našo domovino do novih pogojev razvoja in izoblikovati novega, drugačnega človeka in vrednega državljana naše nove ljudske države.

Minister za inuistrijo Andrija Hebrang je sprejel rumunsko delegacijo

V sredo 21. t. m. je minister za inuistrijo v zvezni vladi Andrija Hebrang sprejel rumunsko delegacijo za trgovinska pogajanja z Jugoslavijo. V delegaciji so predsednik delegacije Konstantin Agiu, pomočnik kmetijskega ministra, Algeja Toma, gospodarski svetnik, Koisa George, svetnik Narodne banke Rumunije; Jonescu Dimitru, referent Narodne banke Rumunije; in sekretar delegacije Manulescu Dezire. Naloga delegacije je, da začne pogajanja o gospodarski izmenjavi in da sklene gospodarski sporazum med Jugoslavijo in Rumunijo.

Delegacijo je pozdravil minister Andrija Hebrang s temi besedami: »Gospod minister! Srečen sem, ker vas lahko pozdravim v naši državi in želim dobrodoščilo vam kakor tudi delegaciji, ki ste ji na čelu.

Vaš prihod v Jugoslavijo ima velik pomen za naši državi. To je prvi uradni stik, ki se vzpostavlja med demokratično Rumunijo in novo Jugoslavijo po prekinitvi odnosov med našima državama l. 1941.

Mi pripadamo veliko važnost pogajanjem o gospodarski izmenjavi, ki se bodo pričela med vašo in jugoslovansko delegacijo. Rumunija in Jugoslavija sta sosedni deželi. To je že sam po sebi zadosten razlog, da vzpostavita dobre medsebojne odnose. Poleg tega imata mnogo skupnih točk ter skupne gospodarske in politične interese. Rumunija in Jugoslavija sta po svojem gospodarskem stroju in naravnih bogastvih navezani druga na drugo. Čeprav bo zaradi posledic vojne izmena gospodarskih dobrin med našima državama v začetku omejena, je kljub temu zelo važna. Čim tesnejše gospodarsko sodelovanje in čim obilnejša izmenjava dobrin med Rumunijo in Jugoslavijo v bližnji prihodnosti bo znatno olajšala gospodarsko stanje v naših

državah in pospešila odstranitev siromaštva, ki nam ga je zapustila vojna kot dediščino.

Prepričan sem, gospod minister, da se bodo naša pogajanja končala s popolnim uspehom. Naši skupni interesi, dobra volja in prijateljska čustva na obeh straneh nam narekujejo, da prebrodimo vse težave, ki bi se morda pojavile med pogajanja.

Narodi Jugoslavije spremljajo z velikimi simpatijami borbo mlade rumunske demokracije proti ostankom fašizma in reakcije.

Veseli smo vsakega vašega uspeha in vsake vaše zmage nad mračnimi silami preteklosti, ki počno vse, da bi preprečili prepoveditev in obnovo Rumunije. V zmagi in utrditvi demokratične oblasti v Rumuniji vidimo najboljšje jamstvo za dobre in prijateljske sosedske odnose med nami.

V imenu delegacije je na pozdrav odgovoril Konstantin Agiu:

»Če je Jugoslovanska armada lahko uničila fašizem in ga razbila med Narodno osvobodilno vojno, bomo tudi mi lahko danes uničili zadnje ostanke fašizma, ker je na čelu našega naroda vlada široke demokratične koncentracije, ki bo skrbelo, da se poglabijo nove vezi in politični pogledi. Da bi dosegli namen našega obiska, smo pripravljeno sodelovati z vami v duhu največjega prijateljstva, da bi v najkrajšem času uresničili, kar smo si postavili kot nalogo. Teh pogajanj ne vodimo, kakor se vodijo pogajanja med dvema trgovcema, temveč nasprotno, kakor med predstavniki dveh držav, ki s svojim sodelovanjem in prijateljstvom lahko samo pridobita in nič ne izgubita. Genij velikega voditelja maršala Tita je najboljšje jamstvo za rumunsko vlado široke demokratične koncentracije dr. Petra Groza, da bodo vezi med obema našima narodoma vedno tesnejše in pristranejšee.«

Novosadske tovarne so tekmoval

V torek so razglasili v Novem Sadu uspehe 6 tedenskega tekmovalnega novosadskih tovarn. To je bila izredno lepa delavska slovesnost, ki se je spremljala v spontane in navdušene manifestacije delavske zavesti in njihove ljubezni do svojega maršala Tita in do nove demokratične federativne republike Jugoslavije.

Pri tem tekmovalju je sodelovalo 26 večjih novosadskih tovarn in precej manjših podjetij z nad 5 tisoč delavci, ki so dokazali, da lahko rešijo vse naloge, tudi v sedanjih razmerah. To njihovo pripravljenost in dosežene uspehe so nagradile tudi posamezne ustanove, ki so razumele pomen udarništvu za čim hitrejšo gospodarsko povzdigo naše države ter so prispevale Pokrajinskemu odboru naslednje zneske: Zadruga zveza Vojvodine 50.000 din in živčeva za 4.000 din, »Poljopromet« 40 tisoč din, tovarna konzerv Kulpin 20.000 din, Obrtna zbornica 10.000 din, Gospodarska banka Vojvodine in Vojvodinska livarna 5.000 din, III. Jugoslovanska armada 5.000 din v naturi. Ti zneski so bili za tiste, ki so dosegli najboljše uspehe.

Novosadski delavci so ta dan priredili zborovanje v Domu kulture, kjer je bil prebran zapisnik komisije, ki je ocenila dosežene uspehe Tekmovalci so v: 1. povečanju proizvodnje in dvigu kakovosti blaga, 2. varčevanju materiala, 3. izboljšanju in izpopolnitvi notranje organizacije, 4. utrditvi zveze z vasjo, 5. v prosvetnem delu in 6. v vzdrževanju snage v podjetju in zagotovitvi varnosti dela. Ocenjevali so po točkah.

Za zmagovalca je bila proglašena tovarna žebelj in žice »Fabeke«, ki je dobila 162 točk. Podjetja so bila razdeljena v 5 skupin. V prvi skupini je bilo 11 podjetij kovinske industrije v kateri je na prvem mestu Fabeke, potem tovarna kablov s 150.20 točk. V drugi skupini je bila tekstilna industrija, kjer je zmagal tovarna Ristić s 141.70 točk. V tretji skupini so bila štiri podjetja za prehrano. Tu je zmaga tovarna Kamendin s 132.86 točke. V četrti

skupini je bila kemična industrija. Na prvem mestu je bila tovarna majolik s 183 točkami. V peti skupini so bila električna in prometna podjetja. Zmagala je novosadska električna centrala s 140 točkami, ki je pred iztekom roka izpolnila postavljeno nalogo in si istosčasno takoj postavila novo posebno nalogo, ki je vredna pohvale.

Med tekmovaljem se je proizvodnja v podjetjih kovinske industrije povečala povprečno za 34,76% nasproti največji proizvodnji od osvoboditve do tekmovalja, v podjetjih tekstilne industrije za 12,82%, v prehranitveni industriji za 18,41% in v kemični industriji za 10%. Tovarna »Fabeke«, zmagovalka, je dosegla najboljše uspehe v povečanju proizvodnje, vzdrževanju snage, vzdrževanju zveze z vasjo in v prosvetnem delu, medtem ko je tovarna kablov dosegla najboljše uspehe v organizacijski izpopolnitvi podjetja.

Slovesnosti so prisostvovali predstavniki predsedništva Narodne skupščine avtonomne Vojvodine, mestnega odbora, vojske, Ljudske fronte in novosadski delavci. Miting je otvoril kovinar Laza Mandić, ki je objubil v svojem govoru v imenu delavstva, da bodo izrabili bogate izkušnje tega tekmovalja pri nadaljnjem delu za obnovo.

V imenu udeležencev tekmovalja je nato govoril Madžar Janoš Geler, predsednik Pokrajinskega odbora sindikatov Vojvodine Lazar Plavšić, pa je prebral poročilo v pomenu tega tekmovalja za nadaljnje delo našega delavstva pri delu za obnovo domovine.

Udeležence je v imenu Komunistične partije pozdravil Isa Jovanović, narodni poslanec in tajnik Pokrajinskega odbora sindikatov Vojvodine, v imenu predsedništva Narodne skupščine avtonomne Vojvodine pa poverjenik za obrt in industrijo Aleksander Olah. Ko je komisija prečitala poročilo o doseženih uspehih je umetniška sindikalna skupina izvedla zanimiv spored, delavci pa so zvečer priredili tovariški večer.

Politični bankrot rumunske reakcije

Beograd, 19. nov. (Tass) Nedavni dogodki v Rumuniji prepričljivo kažejo nevarnost intrig reakcionarnih klik za mir in varnost balkanskih narodov — piše »Pravda« v svojem tedenskem pregledu mednarodnih dogodkov. Fašistične tolpe so se držile organizirati oboroženo zborovanje v Bukarešti. Ponovno so odmevali strel in znova je tekla kri po ulicah rumunske prestolnice. Dan ne bi bilo dvomov v njihove cilje, so fašistični zbojnikvi kričali: »Živela atomska bomba.« Danes uporabljajo ti ostanki

hitlerizma železne palice in samokrese, toda če se jim bo dovolilo nadaljnje delo, so pripravljene motiti mir med narodi. In še vedno so organizirani tujega tiska, ki se postavljajo na stran hitlerjevskih gangsterjev, katerih drznosti so povzročile v Rumuniji splošno zgražanje. Pri tem mislimo posebno na turške časopise, ki so izkoristili dogodke v Bukarešti za objavo provokatorskih napisov, ki se nanašajo na položaj v Rumuniji. Beden nastop fašističnih razbojnikov v Bukarešti je znova dokazal politični bankrot rumunske reakcije, ki jo vodi Maniu in Bratianu.

Dolžnost slehernega državljana in državljanke je, da takoj prijavijo vsak primer navijanja cen, nedovoljene špekulacije, kupovanja pod roko, preplačevanja itd. Pismena in podpisana obvestila naslovite na naslov: KOMISIJA ZA POBIJANJE NEDOPUSTNE SPEKULACIJE, Bleiweisova cesta 22, telefon št. 31-00, interna številka 22.

Tudi stare narodne običaje bi radi zatrli

V zadnjih mesecih so Slovenci v Ziljski dolini obhajali »žeganjce« z vsemi običaji, ki so jim jih zapustili pradedi. V dobi po plebiscitu pa do izbruha vojne so razni nemški strokovnjaki za pomembnevanje, kakor dr. Graber, Perkonig in drugi hoteli nasilno germanizirati tudi te slovenske običaje, kar jim pa ni uspelo.

V vsaki far: priredijo fantje in dekleta v slikovitih ziljskih narodnih nošah »rej pod lipo« in znamenito »štehvance«.

Tudi v Brnci v Ziljski dolini so letos slovesno praznovali žeganje in priredili stari narodni običaj »štehvance« s slovensko besedo in slovensko pesmijo.

Druga dne, v ponedeljek, pa so vsi udeleženci štehvance zaradi petja slovenskih pesni doživeli h šne preskave, češ, da štrijo slovensko progajanje. To se je izvršilo več kot pet mesecev po razpadu fašističnega rajha, pred očmi naših zaveznikov, na zemlji, ki je prepojena s toliko slovenske krvi. Takšne so danes razmere na Koroskem.

Ljudstvo se vprašuje, ali je to nagrada za žrtve, ki so jih prebivalci teh krajev v boju zoper nacifašizem med vojno doprinesli. Slovenci niso pozabili, kako prijateljsko razmerje je vladalo med njimi in angleškimi ujetniki na Brnci med svetovno vojno. Slovenci na Brnci so angleške ujetnike v izdatni meri podpirali, kolikor so vsledi nacističnega terorja in gestapovskega preganjanja mogli. Naj navedemo samo en primer.

Dne 10. oktobra 1944. je okrajni odbor OF za baški okraj sporočil

krajevnomu odboru OF v Tehtarce: Sporočamo vam, da je na Brnci nekaj Angležev, ki bi radi odšli med partizane. Potrebno je, da tov. Peter stopi v stik z Robertom Chesmanom No. 1095 GKDO II017 GW ter se z njim dogovori, na kakšen način bodo pobegnili, kateri slovenski zaupniki jih bodo podprli in j.m. pri begu pomagali in kako bodo prišli v stik s partizani.

Isti orožniki, ki so preganjali Slovence na Brnci zaradi njihove pomoči pri begu angleških ujetnikov, delajo danes hišne preiskave in zapirajo Slovence. Za to je razumljivo razočaranje ljudstev nad današnjimi razmerami na Koroskem.

»Slovenski dom« v Zagrebu

Zagreb, 20. nov. V Zagrebu je bila včeraj glavna skupščina društva »Slovenski dom«. Skupščini je prisostvovalo okoli 200 Slovencev, ki stanovali v Zagrebu. Na tej skupščini so bila odobrena nova pravila, po katerih ima društvo na področju federalne Hrvatske namen, vzgajati Slovence v duhu Titove Jugoslavije in delati v njihovo korist. To društvo ima kulturni, zdravstveni, socialni, gospodarski, prosvetni in mladinski odtsek. Za predsednika je bil izvoljen gledališki igralec Hinko Nučić. Skupščini so bile poslane pozdravne brozjavke maršalu Titu, predsedniku Narodne vlade Hrvatske, predsedniku Narodne vlade Slovenije, predsedniku Narodnega sabora Hrvatske in prosvetnemu ministru federalne Slovenije. »Slovenski dom« ki ima sedaj 1.100 članov, razvija med Slovenci v Zagrebu živahno delavnost.

VOLIVNI SKLAD OF

Preko »Ljudske pravice« so prišli sledeči zneski:

Podružnica SZPD Grosuplje	740.—
Mihelič Ivan, trgovec, Kot, Ribnica	200.—
ZZPDNJ — podružnica, Borovnica	350.—
Dr. Švara Danilo, Ljubljana	200.—
Sindikalna podružnica, Pragersko	500.—
Signalna delavnica, Ljubljana	500.—
Neimenovani	20.—
Železniška delavnica, Ptuj	100.—
ZZPDNJ — podružnica, Rajhenburg	270.—
Podružnica SZPD, ljudska šola škofja Loka	200.—
Neimenovani	20.—
ZZPDNJ — podružnica Dravograd-Meža	500.—
SZPD Trzin	290.—
Podružnica ZZPDNJ — železniška postaja Ljubljana-Rakovnik	440.—
ZZPDNJ — podružnica Velenje	500.—
Podružnica SZPD, Bled	90.—
ESZDNI — podružnica »Sana«, Hoče pri Mariboru	570.—
Cestna uprava, Ljutomer	525.—
Podružnica ZZPDNJ št. Vid-Višmarje	155.—
Zveza delavcev in nameščencev hotelske in gostinske stroke, podružnica, Ljubljana	1.898.—
Enotni sindikat — podružnica »Filmsko podjetje«, Ljubljana	210.—
ZDN živilske industrije, tajništvo, Ljubljana	840.—
OOOF Ljubljansko okrožje, odd. za trgovino in preskrbo	4.000.—
OOOF Ljubljansko okrožje, prometni oddelek	214.—
OOOF Ljubljansko okrožje, uradništvo, zbrano na političnem sestanku 9. XI. 1945	3.405.—
OOOF Ljubljansko okrožje, statistične izpostave	600.—
Okrajno načelstvo NM, Jesenice	10.160.—
Okrajno načelstvo NM, Kranj	9.630.—
Okrajno načelstvo NM, Ljubljana-okolica	2.016.—
Okrajni odbor OF Notranjsko, Rakek	4.000.—
ESZDNI, Crnomelj	550.—

Preko »Slovenskega poročevalca« so prišli sledeči zneski:

Železniški dom	1.000.—
Neimenovani	55.—
Prelog Karel, Ljubljana	350.—
Kleka Jovan, Vel. Kičina	225.—
Breznik Alfonz, Ljubljana, Aleksandrova 7	200.—
Poljšak Lojze, Ljubljana, Gerbečeva 20	100.—
Trgovina »Irnac«, Ljubljana, Miklošičeva 14	1.000.—
Usluženke pri tej trgovini	120.—
Ramovž Marija, Ljubljana, Vodnikova	50.—
Flis Peter	50.—
Neimenovani	62.—
Peklar Magdalena, Jesenice	50.—
Jager Marta, zbrala v redakciji »Slov. por.«	80.—
Kelhar Jožefa	50.—
Vončina Franja, Stara cerkev pri Kočevju	100.—
Ahčin Tomaž, upokojenec, Ljubljana	50.—
Krištofič Irma	50.—
Godba »Ljudske prosvete« ESZDNI (bivša »Zarja«)	200.—
Ovsenek Anton, čevljarški mojster, Trzin	200.—
Ahčin Franjo, geometer, Ljubljana	50.—
Neimenovani	120.—
Šterk Peter	50.—
I. Lozar	200.—
Zupančič Vladimir, Višnja gora	50.—
Tičar Ferdo, šmarjeta, Rimske Toplice	50.—
Bračko Ivan, Ljubljana	100.—
Uradništvo »Izpostave zavoda za vanredne nabavke« v Trstu Lir 6.000	1.800.—
Usluženec Državnega električnega podjetja »Elektrotehna«, Ljubljana	600.—
ZPDNJ — podružnica na univerzi v Ljubljani	880.—
ZPDNJ — šola v Zgornji šiški	230.—

Okraj Krško:

KOOF, Pišce	72.—
KOOF, Malo Mraševo	700.—
MOOF, Krško	955.—
MOOF, Kostanjevica	313.—
Mladina, Brežice	75.—
KOOF, Brežice	1.470.—
KOOF, Sevnica	290.—
Catež	200.—
Cerkije	500.—
KOOF, Prušna vas	745.—
KOOF, Orešje	100.—
KOOF, Kumpolje	100.—

Okraj Kočevje:

KOOF, Ribnica	1.600.—
KOOF, Kočevje	3.323.—
Okraj Novo mesto	14.109.—
Okrajni odbor OF, Kranj	27.183.—
Delniška tiskarna, lastnik Emil Podkrajšek, tiskala 50.000 letakov kot prispevek za volivni sklad, kar znaša	2.358.—

Četrta Tabor:

Teren Hradečki	200.—
Terenški odbor »Elektrarna«	3.308.—
Usluženec pri MNO okrožnega mesta Ljubljane	2.951.—
Podružnica sekcija ZZPDNJ šiška	590.—

Preko »Ljudske pravice« so prišli sledeči zneski:

Profesorji zbor Drž. gimnazije, Jesenice	500.—
Učiteljsko osnovne šole na Koroski Beli	500.—
Tovarna sadnih sokov in marmelade ESZDNI, podružnica Celje	300.—
Tovariši Slavko med bolniki septične klinike	300.—
»Avto-obnova«, Ljubljana-Bežigrad	355.—

Končni volivni izid v Hrvatski

Od 2.076.091 vpisanih je glasovalo za Ljudsko fronto 1.743.866

Objavljen je končni izid volitev v ustavodajno skupščino vseh okrajev federalne Hrvatske.

V volivnem okrožju Osijek je volilo od vpisanih 165.812 volivcev 165.080 (99,13%); volitev se ni udeležilo 9732 (5,87%), za fronto je glasovalo 139.311 (89,26%), za skrinjico brez liste 16.769 (10,74%).

V volivnem okrožju Daruvar je volilo od vpisanih 115.169 volivcev 107.473 (93,32%); volitev se ni udeležilo 7696 (6,68%), za fronto je glasovalo 96.921 (90,18%), za skrinjico brez liste 10.552 (9,82%).

V volivnem okrožju Slavonski Brod je volilo od vpisanih 193.551 volivcev 175.017 (90,42%); volitev se ni udeležilo 18.534 (9,58%), za fronto je glasovalo 153.140 (87,49%), za skrinjico brez liste 21.877 (12,51%).

V volivnem okrožju Varaždin je volilo od vpisanih 227.370 volivcev 180.582 (79,42%); volitev se ni udeležilo 46.788 (20,58%), za fronto je glasovalo 153.767 (85,15%), za skrinjico brez liste 26.815 (14,85%).

V volivnem okrožju Bjelovar je volilo od vpisanih 221.350 volivcev 184.305 (83,26%); volitev se ni udeležilo 37.045 (16,74%), za fronto je glasovalo 156.894 (85,13%), za skrinjico brez liste 27.411 (14,87%).

V volivnem okrožju Zagreb-mesto je volilo od vpisanih 201.289 volivcev 186.067 (92,46%); volitev se ni udeležilo 15.222 (7,54%), za fronto je glasovalo 163.761 (87,99%), za skrinjico brez liste 22.306 (12,01%).

V volivnem okrožju Zagreb je volilo od vpisanih 183.026 volivcev 168.226 (91,91%); volitev se ni udeležilo 14.800 (8,09%), za fronto je glasovalo 156.517 (93,04%), za skrinjico brez liste 11.709 (6,96%).

V volivnem okrožju Gorski Kotar je volilo od vpisanih 38.775 volivcev 38.344 (98,89%); volitev se ni udeležilo 431 (1,11%), za fronto je glasovalo 37.191 (96,99%), za skrinjico brez liste 1153 (3,01%).

V volivnem okrožju Karlovac je volilo od vpisanih 124.902 volivcev 120.208 (96,24%); volitev se ni udeležilo 4694 (3,76%), za fronto je glasovalo 112.517 (93,80%), za skrinjico brez liste 7691 (6,40%).

V volivnem okrožju Banija je volilo od vpisanih 95.483 volivcev 92.097 (96,45%); volitev se ni udeležilo 3386 (3,55%), za fronto je glasovalo 88.411 (96%), za skrinjico brez liste 3686 (4%).

V volivnem okrožju Hrvatski Primorje je volilo od vpisanih 82.917 volivcev 80.506 (97,09%); volitev se ni udeležilo 2411 (2,91%), za fronto je glasovalo 79.314 (98,52%), za skrinjico brez liste 1192 (1,48%).

V volivnem okrožju Lika je volilo od vpisanih 72.863 volivcev 72.451 (99,44%); volitev se ni udeležilo 412 (0,56%), za fronto je glasovalo 71.778 (99,07%), za skrinjico brez liste 673 (0,93%).

V volivnem okrožju Šibenik je volilo od vpisanih 75.206 volivcev 74.603 (99,20%); volitev se ni udeležilo 603 (0,80%), za fronto je glasovalo 74.119 (99,35%), za skrinjico brez liste 484 (0,65%).

V volivnem okrožju Zadar je volilo od vpisanih 55.282 volivcev 53.790 (97,30%); volitev se ni udeležilo 1492 (2,70%), za fronto je glasovalo 51.837 (96,37%), za skrinjico brez liste 1953 (3,63%).

V volivnem okrožju Srednja Dalmacija je volilo od vpisanih 128.006 volivcev 124.820 (97,51%); volitev se ni udeležilo 3186 (2,49%), za fronto je glasovalo 122.430 (98,09%), za skrinjico brez liste 2390 (1,91%).

V volivnem okrožju Biokovo - Neretva je volilo od vpisanih 50.412 volivcev 49.781 (98,75%); volitev se ni udeležilo 631 (1,25%), za fronto je glasovalo 47.735 (95,89%), za skrinjico brez liste 2046 (4,11%).

V volivnem okrožju Dubrovnik je volilo od vpisanih 44.678 volivcev 41.153 (92,11%); volitev se ni udeležilo 3525 (7,89%), za fronto je glasovalo 38.223 (92,88%), za skrinjico brez liste 2930 (7,12%).

Skupaj je v federalni Hrvatski volilo od vpisanih 2.076.091 volivcev 1.905.503 (91,78%); volitev se ni udeležilo 170.588 volivcev (8,22%), za Ljudsko fronto je glasovalo 1.743.866 volivcev (91,52%), za skrinjico brez liste pa 161.637 (8,48%).

Bitka za Grahovo

Napad in uničenje domobranske trdnjave v Grahovem, ki sta ga izvršili Tomšičeva in Serčerjeva brigada 23. novembra 1943, spada zaradi dveh važnih dejstev v vrsto pomembnih podvigov in uspehov naše Narodno osvobodilne vojske v tem razdobju. Prvič je bil ta napad nedvoumen in prepričljiv dokaz, da nemška jezerska ofenziva ni ne uničila, še manj zlomila udarnosti naših brigad, niti ni zmanjšala ali okrnila njihove moralne sile. Ta ofenziva je sploh ne, ne da bi, o čemer smo že podrobneje poročali, količnej občutne prizadele našo vojsko na Notranjskem in Dolenjskem. Izdajalski tisk v Ljubljani je dan za dnem metal v prazno iz trte izvita senzacionalna poročila o popolnem uničenju partizanskih odredov in brigad. Prednjačili je, kakor zmeraj, zloglasni »Slovenski dom«, — nemškimi okupatorjem — nadaljeval svoje umazano pisarjenje, do vrha polno lažnih podtkanj in najpoddajših klevet na račun borcev za svobodo. Ta izdajalski tisk pa ni vedel povedati, odkod sta se vendar vzeli po popolnem uničenju dve partizanski brigadi ob priliki napada na Grahovo, neposredno po končani nemški ofenzivi.

Nemški okupatorji se je po svojem neuspelem poizkusu uničenja naše vojske utrdili vzdolž železniške proge Ljubljana-Rakek ter pustili za svoje prednje straže novo ustanovljene posadke domobranskih hlapcev in to v Grahovem, Cerinici in Begunjah. Tako so domači izdajalci po porazu belogardističnih odredov na Turjaku in plavogardistične takozvane kraljevske vojske v Grčaricah zdaj prikratk vojsko nastopili pod svojim novim gospodarjem — nemškimi okupatorjem.

Domobranska posadka v Grahovem je prva doživela usodo izdajalcev, kajti bil ji je namenjen prvi odločni udarec naših brigad takoj po nemški ofenzivi. O tem uspelem obračunu poročila vojaški kronisti naslednje podrobnosti:

Bilo je v noči od 22. na 23. novembra. Ta noč je bila temna kakor nalašč za napad. Deležalo je, Tomšičevci so se neopaženo približali v treh kolonah vasi Grahovo in jo tako obkrožili. Čim so domobranske straže zaslišale naše stopinje, so pobegnile s strazarskih mest. Naši borci so pričeli previdno od hiše do hiše povpraševati in izkizati za izdajalce, dokler ni prišlo poročilo, da se je domobranska posadka zavarikaladira po hišah sredi vasi.

Medtem ko so Tomšičevci bili že v vasi, so oddečki Serčerjeve brigade z močnimi zasledili zavornali največ smer proti Cerinici, kjer je bil ob cestni v zasedi protitankovski top, dalje smer Otok, kjer so tudi porušili most, ter smeri Velike Lašče, Sadražica in Begunje, odkoder bi lahko vsak čas pripela nemška pomoč.

V tej temni noči je ob deseti uri odjeknil prvi strel. Temu so naglo sledili drugi, vendar ne v tolikšni meri, kajti domobransci so se krili po hišah ter strežili le tedaj, kadar se je približal naš bodec na krajšo razdaljo. Borba je dobivala značaj srditih pouličnih bitk. Naši strelci so zavedali v živo in domobransci so takor pogegnili iz dveh zgradb, v katerih smo zaplenili težki minomet in večjo množico min, darilo domobranskih nemških gospodarjev. Po dvehurni borbi takorekoč od moča do moča so bili domobransci izrinjeni iz vseh hiš razen iz ene, kjer so se zbrali. Prava bitka se je pričela šele sedaj, bitka na razdaljo 20 m od sovraničkovega strivališča, katero so naši borci vztrajno tolkli, sovranižnik pa je trdovravno vračal strele.

Naše operacije so se nadaljevale pod vodstvom komandanta XIV. divizije Minka Bračiča tudi ob nastopajočem dnevu, čeprav so se na smrt obojeni izdajalci branili žilavo. Prepričani so bili, da jim bo vsaj z dnevom pripela na pomoč zavezniška nemška vojska. Tako so z nastopom dneva padli prvi strelci mitraljeza s cerkvenega stolpa. Mi smo jim vrnili z izstrelki iz topa, ki so pogodili v polno, vendar niso odpodili zagriženih izdajalcev. Svoj ogenj so nato naši borci usmerili v hišo nasproti cerkve, prodrlji v prtiličje te hiše, pri čemer padlo 20 izdajalcev na mestu. Na

mizi v tej hiši so našli naši še nedotaknjeno vrsto nemških konzerv in hlebeci nemškega kruha še niso bili narezani. Izdajalci, kar jih je ostalo še živih, so se umaknili na podstrešje, tja gori do dimnika, in se tudi tam do zadnjega blazno upirali, dokler niso našli konca pod razvalinami zgorole hiše.

Naši borci so se vrgli sedaj še na poslednje gnezdo, iz katerega je sovranižnik nutil odpor, metal bombe ter pošiljal rafale iz mitraljezov. To je bila cerkev, katero so domobranski zločinci oskrunili ter jo izrabili za trdnjavo. Utrdili so se v sami cerkvi,

Odmevi volitev 11. novembra

Krško je bilo na dan volitev zelo lepo okrašeno. Ze od jutra je donela po mestu partizanska in narodna pesem. Ljudstvo, med katerim je bilo mnogo izseljencev, je z velikim navdušenjem pričakalo zgodovinski 11. november. Žene in mladina so volili med prvimi. Ko so odhajali z volišča, se jim je na obrazih odražalo vidno zadovoljstvo, da smejo tudi one sodočlanci o bodočem življenju naroda. Naša hrabra vojska je z nasmehanimi obrazi prikoralala na volišče: junaško so se borili — navdušeno volili! Kakor so njihove svinčene kroglice uničevale fašiste, tako so njihove gumijaste kroglice uničevale reakcije in monarhijo! »Nikoli več se ne sme ponoviti izseljevanje! Da pa ne bo prišlo do tega, bomo danes izvolili republiko!« To geslo je vodilo ljudi iz Krškega pri volitvah, zato bodo tudi ostali gospodarji na svoji zemlji. Dan volitev bo ostal vsem v najlepšim spominu.

Manifestacije, ki so bile ob priliki zmage Ljudske fronte v Krškem, Sevnici in Brežicah, so povedale, da je ljudstvo bolj kot kdaj koli prej pripravljeno, da za vedno pomete z ostanki reakcije in da se z vsemi močmi vrže na delo za obnovo uničenih domov in gospodarstva.

Grosuplje je na predvečer volitev izgledalo kot mravljišče. Može so postavljali mlaje in obešali volice, katere so spletile žene in dekleta, mlajši so pa imeli veliko dela z lepšenjem letakov. Točno ob šestih zvečer so zagoreli po okoliških hribih močnejši kresovi, a iz cerkvenih zvonikov je pritrkvalo kot že dolgo ne. Ko se je pomikala skozi vas mogočna povorka ljudstva, ki je navdušeno vzklikala velikemu prazniku, so razsvetlile nebo številne rakete vseh barv. V nedeljo zjutraj so vsi zvonovi v okoliških krajih zvonili budnico. Kljub slabemu vremenu se je ljudstvo zbralo že ob sedmih zjutraj v povorko in odšlo na volišče. Resno so opravili volivci na Grosupljem svojo državljansko dolžnost, ker so se zavedali, da ustvarjajo veliko delo: republiko. Vsa volišča so bila lepo okrašena, tako da je težko reči, katero je bilo najlepše. Ivančna gorica je napovedala tekmo vsem drugim krajem. Najlepše pa so bila okrašena volišča zvečer, ko se je izvedelo, da so skrinjice Ljudske fronte polne, one tretje pa skoraj prazne! Svojo zavednost so izkazali na ta dan najbolj sledeči kraji: Zagradec, Grosuplje, Velike Lašče, Zdenška vas, Cikava, Smarje, Stična, Višnja gora, Dvorska vas, Rašica, Rob, Gatina, Kompolje, Videm, Ponikve, Struge in Mala vas. V torek zvečer pa so vsi kraji mogočno proslavili zmago Ljudske fronte.

Kako je v Bršljinu pri Novem mestu volil mož, ki je kmalu potem umrl, smo že poročali. Danes pa sporoča dopisnica Mimi Vovk, da je temu volivcu ime Franc Kastelic. Na vsak način je hotel voliti. Ko pa se je vrnil na svoj dom, je že po desetih urah umrl. Njegovodne besede so bile: »Umiram v republiko!«

Volitve v Beli Krajini so pokazale, da tamkajšnje ljudstvo ne odstopi s poti, ki si jo je zahtevalo že pred petimi leti. Menda ni bilo hriba

v cerkvenem stolpu. Sporočili smo grahovskemu kaplanu, da sodimo po vseh vojaških pravilih oskrunjenemu cerkvi za trdnjavo, saj se domobransci na naše poveljne pozive niso hoteli predati. Pomagali smo duhovniku z nositi iz cerkve razne dragocnosti na varno. Cerkev je namreč v silovitem ognju spopada kmalu pričela goreti ter je ostanek domobranske posadke, zrinen v zvonik, končal svoje izdajalsko življenje pod razvalinami stolpa. Pričakovane nemške pomoči iz oddaljenih postojank na Rakeku in v Cerknici domobransci niso dočakali. Grahovo je bilo svobodno, svobodna je bila za lep čas pot v Loško dolino, v središče notranjskega osvobodjenega ozemlja.

Beli Krajine, ki se je za ta dan res po svatovsko pripravila. Nekateri govore, da Belokranjski včasih malo preveč piijejo. Da, res je, piijejo po truda-poinem delu, toda ta dan, so vprav ti ljudje, ki so izkusili največ trpljenja in revščine, dokazali, kako močno se zavedajo pomena volitev. Niti enega vinjenega človeka ni bilo, kljub temu, da je bilo v kleteh vse polno vina. To je jasen dokaz, da je ljudstvo dozorelo!

Viška četrt se je izkazala

Od vsepovodno poročajo, kako so potekle volitve, le od nas s terena X, ki obsega Kolezijo, Gince-Log, še ni glasu. Ali spimo? Ne, tako delavni smo, da kar ne utegnemo pisati o vsem. Nekaj dni pred volitvami je bilo na sestanku sklenjeno, da se bomo skupno potrudili za volitve in primerno okrasili volišče »Pri Fabijanu«. Takoj smo se lotili dela in šlo je kakor na tekočem traku. Tov. Krošelj nam je brezplačno prepleskal dvorano, tov. slikar Edo Deržaj pa je poskrbel za res lepo in okusno okrasitev volišča. Pri vstopu je naslikal kmeta, ki se je in kmeticu s požetim žitom v naročju ter z napisom »Kar seješ, to žanješ«. Oba lika sta bila naslikana v nadnaravni velikosti. V dvorani sami pa je bilo Deržajevovo veliko delo: podoba junaka Tita, ki enake menda ni v Ljubljani. Na splošno je bilo volišče zelo okusno okrašeno.

In zunanost? To je bilo nekaj edinstvenega: Ko si prišel po Tržaški cesti, si že pri Kramarju videl gode mlajev, od mlaja do mlaja pa kitz, vence, zastave, zvezde, transparente.

Kdor ne sodeluje v borbi proti črni borzi, nedopustni špekulaciji in navijanju cen, se ne pregreši samo proti narodnim, temveč tudi proti lastnim koristim.

Funkcionarji zagrebških velebank pred sodiščem

Pred zagrebškim okrožnim sodiščem je bil v torek zaključen proces proti članom ravnateljstva Hrvatske zemaljske banke (prej Jugoslavenske banke) zaradi sodelovanja z okupatorjem in gospodarske pomoči okupatorju. Eden glavnih krivcev, generalni ravnatelj banke in podpredsednik zavrača dr. Nikola Kostrenčić je kmalu po osvoboditvi izvršil samomor in je tako sam sebe izrekel sodbo. Sedem ostalih obožencev je pobe gnilo, pred sodiščem pa sta se zagovarjala ravnatelj dr. Vladimir Spevec in Franc Paulić.

Oboženci odgovorni funkcionarji so ves čas vojne pomagali okupatorju (Nemcem), da je preko banke in prikličnih podjetij gospodarsko izkoriščal deželno; sodelovali so z nacističnimi bankami in pomagali ropati hrvatsko narodno imovino. Ves čas vojne je banka dajala preko centrale, kakor tudi preko podružnic v Crikvenici, Karlovcu, Ljubljani, Sušaku in Zemunu velike kredite sovranižni vojski in njegovim ustanovam, predvsem pa podjetjem, ki so delala za okupatorja in njegove pomočnike. Ravnateljstvo banke je z namenom, da ves bančni aparat postavi v službo okupatorja, prostovoljno sklenilo sporazum z nemško nacistično velebanko Dresdner Bank, ki je ob približki povečanja glavnice od 50 na 100 milijonov kun, dobila v svoje roke 53% vseh delnic zavoda. Delež Živnostenske banke v Pragi, ki je pred vojno imela 42% delnic, se je pri tem zmanjšal na 27%. Po zvišanju glavnice je prišel zavod pod absolutno kontrolo Dresdner banke, ki je v ravnateljstvo delegirala štiri svoje člane (Nemce), od starih članov pa so ostali trije, in sicer Nikola Kostrenčić, Pero Blažković in hrvatski Nemec Josef Schmeidt, veleposelnik iz Osijeka.

Sodelovanje z Nemci je bilo očitno že pred zvišanjem glavnice. Tako je bil leta 1941, za soravnateljstva podružnice v Osijeku imenovan Nemec Norbert Boediche, znan organizator nacistične stranke v Osijeku. Ta je organiziral skupaj z nekaterimi drugimi uradniki banke ropanje osijskih židov, naropano imovino pa je naložil v banki na račun »Kontribucija židov za nemško vojsko«. Na ta na-

Taka so poročila iz vseh krajev

Dopisnikom

Vse, ki so že dopisniki »Slovenskega poročevalca«, in vse one, ki želijo postati, vabimo, da se ob vsaki priliki, ko se mude v Ljubljani, oglašijo v našem uredništvu: Knaflijeva ul. 5 — oddelek za dopisništvo, II. nadstropje levo. Porazgovorili se bomo o nalogah in načinu dopisovanja.

Delavci in delavke, kmetje in kmetice, izobraženci! Naj ne bo kraja v domovini, ki ne bi imel svojega dopisnika. »Slovenski poročevalec« naj postane ogledalo, v katerem se bo odražalo življenje kmeta iz najoddaljenejše vasi, delavca iz tovarne, izobraženca iz pisarne.

Naj ne bo nikogar med nami, ki bi se sramoval okorne pisave, ki ni važna! Važno je, kaj in kako se dopisuje, zato pridite, da se porazgovorimo.

UREDNIŠTVO »SLOVENSKEGA POROČEVALCA«
ODDELEK ZA DOPISNIŠTVO

Tik volišča sta stala dva posebno lepa mlaja, gorelo je v treh zarah, nad cesto pa je bil napis: »Volišče 38«. Nad napisom je bil visok Triglav, ob vznožju morje, petnajst metrov dalje pa na zelo visokem drogju štirimetrska rdeča zvezda, ki je bila ponovč razsvetljena, pod zvezdo pa šest venci z narodnimi trakovi, šest federalnih ednic. Ako si gledal vse to od daleč, si videl kot celoto: mogočen Triglav z zvezdo. Bilo je res presemetljivo lepo.

Kdo je vse to napravil? Vsi! Za Tita je ves Log, kakor tudi vsa okolica. Pokazal je z delom in nato tudi z udeležbo pri volitvah. Kajpada sta bili tudi volišči Sara in Svetič zelo lepo okrašeni, kjer so prav tako sodelovali domači, priznani umetniki s prav lepim uspehom. Tako se je izkazal teren X mestne četrti Vič. Tisti, ki so z nami Vičani tekmovali in zaostali, kličemo: Le pogumno naprej — ampak za nami!

ni predsednik ravnateljstva dr. Mayer in člani ravnateljstva Hase-Müller, dr. Karel Novotny in Josip Schmidt na 10 let prisilnega dela in zaplenbo celotne imovine; člana ravnateljstva Leonard Woltz in Prokop Ciperka, ki sta zapustila položaj leta 1942, na 6 let prisilnega dela in zaplenbo imovine, član ravnateljstva Salek Antonin pa je bil obsojen na 8 let prisilnega dela in konfiskacijo imovine. Končno sta bila obsojena ravnatelj dr. Vladimir Spevec in Franc Paulić na 4 leta odvzema svobode, 2 leti izgube političnih in državljskih pravic in na zaplenbo njihovih nepremičnin. Obem je bila izrečena zaplenba vse imovine centrale in podružnic Hrvatske zemaljske banke d. d.

V torek se je pred okrožnim narodnim sodiščem v Zagrebu začel drug proces, in sicer proti 14 članom ravnateljstva Prve hrvatske štedionice v Zagrebu. O poteku te razprave bomo še poročali.

MNOŽIČNO PROSTOVOLJNO DELO ZA OBNOVO REKE

V nedeljo so Rečani organizirali veliko delovno manifestacijo, ki so jo nazvali »Dan prostovoljnega dela za obnovo Reke«. Ob sodelovanju narodnih oblasti, sindikatov in drugih organizacij se je prijavilo na prostovoljno delo preko tisoč reških delavcev, uradnikov, mladine in žena, ki so med prepevanjem narodnih in partizanskih pesmi odstrajevali ostanke vojne. Na več kakor 100 tovrstnih avtomobilih in 30 vozovih, ki so jih Rečani sami brezplačno odstopili v uporabo, so odvozili iz raznih predelov mesta ogromno ruševin na zvišeni Giro de Vallcourgne, kjer so zasipali ogromen jarek. Veličastna prostovoljna in množična obnovitvena manifestacija na Reki je pokazala široki javnosti, da imajo Rečani dobro in trdno voljo, obnoviti svoje porušeno mesto in ga pozidati. Tako se bo Reka, ki ima vse pogoje za hiter procvit kot avtonomno mesto v federalni Hrvatski, s hitrimi koraki bližala lepši bodočnosti.

Iz Tolmina

V ponedeljek 12. novembra so prenesli v Tolmin zemejske ostanke osmih borcev partizanov, med njimi tudi italijanskega gariboldinca. Pogrebni svečanosti se je udeležilo veliko število ljudi, zlasti mladine, ki je počastila mrtve borce z nešteti venci. Po verskih obredih na pokopališču je zastopnik vojske spregovoril o junaštvu in zaslugah padlih junakov za svobodo Primorske. Pevski zbor iz Tolmina je zapel žalostinko, tovariši borec so počastili njihov spomin s trikratno salvo.

V prvi polovici decembra bo izšel žepni

Koledarček 1946 »LJUDSKE PRAVICE«

Naročila sprejema uprava »Ljudske Pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6 in podružnice ter vse knjigarne, papirnice in trafike. — Prodajna cena Din 20.—

Nikolaj Tihonov:

JABLANA

V zaklonišču pod zemljo je ugasmila luč. Nastal je šum in hrup zaradi prestavljanja klopi in miz, nato pa je nekdo zavpil:

»Tiha, tovariši! Sedite mirno!«

Ljudje so obsedeli v mraku. Napad iz zraka je trajal že nekaj ur. Slikar je sedel na stolček, ki ga je uporabljal poleti pri slikanju na prostem. Zdaj mu je bil dobrodošel ta tringni stol, ki si ga je sam napravil. Živel pa je v majhni stari enonadstropnici, ki je bila nekak starinski ostanek iz preteklosti na ulicah Petrograjske četrti. Pred hišico je bil park, v njem pa zapuščen vodomet z zarjavelo cevjo in granitom, ki ga je prerasl mahovina. Vse to je zdaj pokrivala debela plast snega, v slikarju pa nista zbuvala nobenega občutka ne hiša ne park z vodometom.

V njegovi zavesti so se v nekakšni močnjavi prelivali samo pomniki sosedov, vzkljiki strahu in groze ter začudenje in jok otrok. Nad glavami vseh pa se je nižal mrak, ki je vse skupaj ovijal v svoj temni plašč.

»Davno je bil že čas, da bi se odpravili odtod.« je dejal nekdo in tedaj se je slikar domislil, da res ni prav ravnal, ko je ostal v tem kraju. Zdaj ga je popolnoma minil strah. Njegovo delo je zdaj risanje plakatov, ki vise po ulicah, v klubih ter v jarkih na bojišču. Takšno je življenje. Toda to se ne bi spremenilo niti tedaj, če bi bival kje drugje, izven Leningrada. Pa tudi razmere, v katerih živi tukaj, so postale skoraj nezdržne. V ateljeju je hladno, v roke ga zabe prsti komaj še lahko držijo svinčnik. Peč je hladna in ne greje več. V majhni hišici, kjer stanuje, seveda ni zaklonišča. Kadar dajo znak za alarm, odhiti v sosesčino, kjer večkrat

presedi dolge ure. Tudi prehladil se je, kašlja in že dolgo se ni najedel do sitega. V rokah ima občutek, kakor da jih prekriva ledena skorja. Pravijo, da je to revmatizem ali nekaj podobnega. Težko hodi, pot od stanovanja do prostorov slikarske zveze je mučna, cestna železnica pa ne vozi. Dejali so mu, da bi kazalo odpotovati na Volgo. Tam so mesta še razsvetljena, stanovanja topla, tudi hrane ne primanjkuje. Mnogi njegovi prijatelji so odpotovali tja in se pohvalijo s svojim življenjem... Ali ni nespametno živeti tukaj v mraku in ledu, trpeti pomanjkanje in čakati, kdaj ti na glavo trešči bomba?...

Zdaj pa zdaj se je stavba stresla od vrha do tal. V takšnih trenutkih so vsi obmolknili, potem je nastalo nekakšno mrmranje, ki je trajalo več minut. Polagoma je zopet vse utihnilo. Zdelo se je, da se mrak čedalje bolj zgoščuje. Slikar je popolnoma izgubil občutek za čas. Prišel je bil v klet zvečer, ko je bilo že precej pozno. Napad iz zraka se je zavlekel. Venomer se je ponavljalo treskanje od vseh strani. Zopet mečejo bombe, je pomislil. Mesto, ki mu je bilo tako pri srcu, spreminja svoje lice. Ta žalost ga je ganila do solz. Kako je vse to črno in žalostno! Kmalu se bo nehal napad, ljudje bodo zapustili podzemlje, pred njihovimi očmi pa se bodo razgrnile razvaline. Divjali bodo požari, goreli bodo kupi odpadkov... Stanovanja bodo raztrgana, stene bodo kazale gola rebra in tu in tam bo obvisel na robu poda kos raztrganega pohištva. Takšno je življenje današnjega bednega človeka...

Nekje v kotu je z visokim glasom zavekal otrok, ki je bil tako skrit, da ga nihče ni mogel videti. Slikar je začel razmišljati o otroški glavičji s široko odprtimi očmi, ki so polne solz... Mogoče je otroček spal, pa se je zbudil in se je ustrašil mraka. Nu, na misel prihaja slikarju, da bi našel zaklonišče v svitu sveč. To je plamen, ki se drhté preliva ob obrazu, na steni se rišejo črne sence, lica vseh ljudi so preplašena. Starke se zavijajo v stare plašče, mladina si prišepetava, otroke pa matere privijajo k prsim...

Nenadno se je stopnišče razsvetlilo. Z dvorišča so skozi odprta vrata prodrli zvoki signala, da je alarm končan. Slednjic...

Slikarju se ni mudilo iz zaklonišča. Počakal je, da so se odstranili ljudje skozi tesen izhod. Šele potem, ko so bili že skoraj vsi drugi zunaj, je odšel še on kot zadnji. Otpeval je hladne stene s svojimi prsti.

Jel ga obhajati strah, da se bodo zdaj zdaj pred njim odkrile nove razvaline. Štel je korake, ko je negotovo stopical proti hišici, kjer je imel stanovanje.

Stopil je na ulico, kjer mu je zastal korak. Okolica je bila zalita z ostrim, jarkim sijem mesečine. Ogromen višnjevkast mesec je visel nad pročeljem hiš v ledeni meglici zelenkasto plavega nebesnega svoda, okoli njega pa so se kopičili skladišči oblakov kakor tropi belih ovac. Bila je podoba, kakor da nebo poka od mraza in svetlobe. Prazni zidovi velikih hiš so se zdeli kakor bronasti. Sneg je škripal pod nogami kakor pesek, sence so ležale na tleh kakor svila. Ulica je bila čudno, toda prekrasno razsvetljena.

Nameril je korak proti svojemu stanovanju, toda ni mogel razločiti okolice. Znašel se je na vrtni, ki se mu je videl kakor prikazen v sanjah. Na drevesih je ležalo tri prste debelo ivje. Vsaka vejica je bila tako okrašena, da je ne bi mogel lepše izdelati noben mojster. Svetlikala se je, na njej so se prelivala vse mogoče barve. Nepopisni plamenčki so se lovili po vrhovih vej in kepe snega so čepeli tam kakor kape iz soboljevine. Bila je podoba, kakor da se vse drevice pripravljajo na svečani ples.

Zraven krasnega vrta je stala jablana, polna lepote. Vse tisto, kar je krasiло drugo dreve, ves blesk in sijaj je bil na tem drevesu pomnožen v takšni dovršenosti, da enakega ne bi zmogle človeške roke. Jablana je gorela s hladnim plamenom v čarobnem ognju. Z bele grmade je segal plamen više in više in ta igra se je nadaljevala do neskončnosti.

Slikar je obstal kakor da stoji pred uganko, onemel je. Ni mogel razločiti kraja, kjer je stal in ni mogel razumeti, kako je prišel v začarani vrt.

Potem so je obrnil. Po ulicah so hodili ljudje. Razlegel se je mladeniški smeh, sneg pa je veselo škripal pod nogami. Slikar je snel pokrivalo in zamislil. Nato je zopet pogledal okoli sebe in zdelo se mu je, da se je vrnil na zemljo. Bil je v vrtu poleg stanovanja, stal je zraven vodometu, okrašenega s snegom. Kako je prišel tu sem? Ograje ni bilo več. Zračni pritisk jo je bil odnesel. In drevo, ki ga je bilo začaralo s svojo lepoto, je bila stara jablana, ki je rasla poleg vodometu. Razgledal se je po okolici in videl, da plava mesto v višnjevkasti mesečini.

Pred njim je stal kraj nepopisne lepote. Strmel je v ta prizor in navdaval ga je občutek, da se je nanovo rodil. Črne misli, ki so mu še pred kratkim obletavale duha, so se razpršile. Vtopile so se v kletnem zaklonišču, ki ga je bil ostavil. In zdaj mu je prišlo v zavest: Tega kraja ne bo zapustil nikoli — nikdar! To je svet lepote, junaštva, dela in slave! Od tod ni poti nikamor drugam! Ta kraj, to mesto velja braniti do zadnjega diha! Treba je sovranižnika potisniti od njegovih židov, treba je uničiti naskakovalca do zadnjega! In ko je tako mislil in gledal, so se mu prsti napolnile z veseljem in ponosom, ki se je množil sam od sebe, da mu je od radosti preklepevalo srce.

Volja bolgarskega ljudstva je tako jasna kakor še ni bila nikdar poprej

Sofija, 22. nov. »Izgrevc, glasilo Zvena, prinaša članek svojega ravnatelja Vasilija Jurukova z naslovom »26. narodno sobranje, v katerem med drugim pravi: »Ogromna večina bolgarskega naroda, ki se je pojavila pred volivnimi skrinjicami, da izbere predstavnik za 26. narodno sobranje, kaže popolnoma jasno, da si bolgarski narod po tolikih težkih letih vojne in trpljenja resnično želi miru. Volitve 18. novembra so dostojen znak za prehod med dvema obdobji oblasti Domovinske fronte. Z ene strani to označuje zaključek burne dobe te oblasti, polne velikih notranjih in zunanjih nevarnosti, v preteklem obdobju oblasti Domovinske fronte, zlasti vprašanje, ali bosta vladi Združenih držav Amerike in Velike Britanije priznali bolgarsko vladu, ki bo izšla iz preteklih volitev. Pisec članka pravi, da te težke niso nepremostljive. Bodoče narodno sobranje, ki vlada bosta imela možnost in sredstva, da dokazata, da želita izvesti v Bolgariji pravi demokratični režim in zagotoviti svobodo vsem državljanom brez razlike njihovega političnega prepričanja. Na ta način je upravičeno upanje celokupnega naroda, da doseže čim prej mir in ideale, ki si jih je postavil 9. septembra preteklega leta in da bo videl Bolgarijo kot

demokratično, neodvisno in srečno deželo. Sofija, 22. nov. »Narodna vojska piše: »Dežela ni še nikdar poprej doživela takega uspeha. To mora priznati celo opozicija, ako ima vsaj še trohico državljanske časti. Vendar ni važno, kaj misli opozicija. Važno je to, kaj pravi ljudstvo. In to, kar pravi ljudstvo, lahko slišijo celo gluhi in vidijo slepi. Ni dovolj, če rečemo, da so bile volitve popolnoma svobodne. Bile so predvsem v znamenju največjega navdušenja. To je bil narodni praznik. Volitvi so se zbirali v množicah na voliščih. Še nikdar v vsej naši zgodovini ni volil tako visok odstotek volivnih upravičencev kot sedaj. To je posebno značilno spriču dejstva, da je opozicija na ves glas pozivala ljudstvo, naj bojkotira volitve. Opozicija je napovedala živčno vojno, izkazalo pa se je, da so živel ljudstva močni. Prvi izidi volitev pričajo o sijajni zmagi Domovinske fronte. To dokazuje politično zrelost bolgarskega ljudstva, ki je kljub sedanjim težavam razumelo bistvo rešilnega programa Domovinske fronte in izrazilo svoje zaupanje vanj. Celotno vasi, ki sta jih opozicionista Petkov in Gičev smatrala za svoje trdnjave in v katerih imenu sta govorila, so glasovale za Domovinsko fronto. Volja velike večine bolgarskega ljudstva je danes tako jasna, kot še ni bila nikdar poprej,« zaključuje časopis.

Kratke vesti

Sovjetsko zastopstvo odpovalo na mednarodni ženski kongres. Sovjetsko zastopstvo, sestavljeno iz 48 članic, je odpovalo v Pariz na mednarodni ženski kongres, ki se bo začel 26. novembra. Zastopstvo »Zveze bolgarskih žena« odpovalo v Pariz. Zastopstvo »Zveze bolgarskih žena« je z gospo Jolo Dragojevo, predsednico organizacije in generalno tajnico narodnega odbora Domovinske fronte na čelu odpovalo z letalom v Pariz, kjer bo sodelovalo na mednarodnem kongresu žena 26. novembra. Gospodarska pogodba med Združenimi državami in Bolgarijo. V okviru obnove gospodarskih zvez med Združenimi državami in Bolgarijo je bil podpisan dogovor, po katerem bodo ameriške trgovske trdnjave poslale Bolgariji sanitetne potrebščine, čevlje, baker in kemične proizvode v zameno za bolgarski tobak. Poljska gospodarska mislija v Združenih državah. Kakor poroča radio Moskva, je odpovala iz Varšave v Združene države Amerike poljska gospodarska mislija. Izredno zasedanje zavezniškega sveta v Avstriji. V soboto se je vršilo izredno zasedanje zavezniškega sveta pod vodstvom generala Emila Betojreja. Poleg njega so se sestanku udeležili: maršal Konjev, general Marc Clark, generalni poročnik sir Richard Maccreary ter njihovi politični svetovalci in pomočniki. Na dnevnem redu je bila reforma zavarovanja, ki je bila sprejeta soglasno. Monarhisti in fašisti v Italiji se poslužujejo laži, obrekovanj in nasilja. V zadnjem času se množe izgredi in nasilja italijanskih monarhistov in fašistov. 4. novembra so imeli rimski monarhisti politično zborovanje. Monarhisti so blatili iz obrekovanj Nennija in Togliattija za neosnovani izmišljotini in lažmi. Vojski zloglasne fašistične padalske skupine so nato izvali nered, v katere je morala poseči policija. Fašistični banditi so napadli avtomobil, v katerem so se peljali trije partizani in so jih oropali. Arretacije organizatorjev stavk v Turinu. Zavezniške oblasti so izdale odredbo, po kateri mora biti aretirani vsak, ki organizira delavske politične stavke. V severni Italiji je prišlo v zadnjem času do cele vrste stavk z zahtevami po zboljšanju življenjskih prilik in v znak protesta proti nasilju in izgredom monarhistaštvu. V Turinu so odkrili novo fašistično organizacijo. Kakor poroča agencija France Presse, so v Turinu odkrili novo fašistično organizacijo. Ko so končali s preiskavo, ki so jo izvršili tudi v Rimu, so zajeli 27 članov, za katere je dokazano, da pripravljajo gibanje »Uomo Qualunque«. Umor v Loreto. List »Unita« poroča, da je 30. oktobra v mestu Loreto Aprutino v pokrajini Pescara zemljiški posestnik Cavallone ustrelil dva svoja kolona, ki sta zahtevala pravično razdelitev letine. Polom gospodarskega programa grške vlade. Eden izmed glavnih

razlogov, da je odstopila Kanelopolosa vlada, je brez dvoma polom gospodarskega programa vlade, ki je v 15 dneh povzročil dvakrat padec tečajja drahme. Finska pogajanja z Združenimi državami. Predstavnik ameriške Izvozne in uvozne banke je izjavil, da je Finska pričela pogajanja z Združenimi državami Amerike glede sklenitve dolgoročnega finančnega posojila. Norveške volitve krajevnih samouprav. Na Norveškem bodo 3. decembra volitve krajevnih samouprav. Te bodo prve volitve, odkar se je pričela vojna. Nobelova nagrada za fiziko. Švedska Akademija znanosti je objavila, da je bila Nobelova nagrada za fiziko podeljena švicarskemu profesorju Wolfgangu Pauliju. Sedem gestapovcev pobegnilo. Izmed 9 gestapovcev, ki bi jih portugalska policija morala pripeljati na letališče, da bi bili poslani v Nemčijo, je sedem uspešno pobegnilo in se skrilit v Lizboni. Policija je izsledila doselej samo dva izmed njih. Španski konzulat v Münchnu je izdal nezakonite potne liste. V Münchnu so odkrili, da je španski konzulat izdal potne liste in vizume nemškimi državljanom. Tajnik konzulata Waldobort von Basenheim je bil pred kratkim aretiran, ko so ugotovili, da izdaja španske potne liste posameznim nemškim osebam. Španski konzul Alvar de Silveia je pobegnil v Švico in pustil za sabo na desetine podpisanih potnih listov, ki jih je potem izdal Basenheim. Varčevanje s kruhom na Angliškem. Kakor poroča gospodarski urednik Reutersa, se je zaradi slabe žetve v Kanadi položaj preskrbe z žitom močno poslabšal. Britansko ministrstvo za prehrano poziva gospodinjice, naj varčujejo s kruhom in naj rabiijo čim več krompirja. Novozelandski in svetovni sindikalni federaciji. Novozelandska federacija dela je sklenila, da vstopi v svetovno sindikalno federacijo. Novozelandska federacija dela je tudi sprejela resolucijo, v kateri se poziva britansko vladu, naj ne uporablja britanskih oboroženih sil v Indoneziji za dušenje zakonitih teženj Indonezijcev po neodvisnosti in samoupravi. Vojni zaslužki ameriških petrolejskih družb. Čisti zaslužek ameriških vodilnih petrolejskih družb je znašal v vojnih letih 1,9% več, kakor v mirnem času. Enotna fronta večine političnih strank v Argentini bo podpirala skupnega kandidata nasproti polkovniku Peronu na volitvah, ki naj bi se vršile 24. februarja. Glavni odbor radikalne stranke je že pristal na predloge za sodelovanje, ki so jih predložile komunistična, socialistična, napredna demokratična in druge stranke. Narodna vlada Laosa zahteva odstop kralja. Po vesti agencije France Presse je organizacija »Narodna vlada Laosa« pozvala laoskega kralja, naj se odpove prestolu. Zvedeli so, da anamiti v Laosu žele ustanoviti vladu, ki bi sodelovala z Vietnamom.

Pričetek sodne razprave proti glavnim nemškim vojnim zločincem

Nürnberg, 20. nov. Včeraj ob 10. dopoldne po krajevem času se je začelo zasedanje mednarodnega vojnega sodišča. Mnogo let so Hitlerjevji prirejali v Nürnbergu svoja zborovanja, na katerih so pripravljali napadalne načrte za zaslužjenje sveta, in na katerih so ob zvokih fanfar in udarjanju bobnov fašisti naphivali svojo zmago in objavljali »novi red v Evropi«. Mnogi izmed onih, ki so sedaj na zatožni klopi, so bili na teh fašističnih zborovanjih aktivni nosilci zločinskih Hitlerjevskih načrtov z vso njihovo praktično izvršitvijo. Ze pred začetkom se je bila dvorana polna. Na zatožni klopi je 20 glavnih nemških vojnih zločincev. Štirje obtoženci so odsotni med njimi je Martin Bormann, Hitlerjev zastopnik za vodstvo stranke. Ta je strahopetno pobegnol, potem ko je odvratno in brez sramu pozival nemško vojsko in nemški narod, naj se bori do zadnje kaplje krvi. Obtoženi Robert Ley se je obesil v zaporu, ne da bi počakal na sojenje. Obtoženi Krupp von Bohlen leži omrtvičen v Salzburgu in po mnenju komisije ne more priti pred sodišče. Obtoženi Kaltenbrunner, znani rabelj in eden izmed poglavarjev Gestapa, je nenadoma obbolel, toda sodišče je objavilo, da je odločno, da mu bo sodilo v odsotnosti. Obtoženci sede takole: v prvi klopi Hermann Göring, Rudolf Hess, Joachim Ribbentrop, Keitel, Ired Rosenberg, Frank, Frick, Streicher, Funk, Schacht, za njimi v drugi klopi vodilni naslednji Hitlerja bivši veliki admiral Dönitz, Raeder, Schirach, Sauckel, Jodl, Pappen, Seys-Inquart, Speer, Neurath in Fritzsche, Rudolf Hess skuša simulirati duševno bolezen, da bi se izognil pravični kazni za svoje zločine, toda kljub svoji »onosti« od časa do časa živo in poslovno govori z Göringom in Ribbentropom, ki sedita poleg njega. Ne daleč od obtožencev ima svoja mesta 26 nemških zagovornikov. Mesta zastopnikov obtožbe so v sredini dvorane. Prisostvujejo tudi zastopniki tiska iz 31 držav, med njimi zastopniki sovjetskega tiska. V dvorano pridejo člani mednarodnega vojskega sodišča. Na svoja mesta gredo sovjetski sodniki generalni major Nikičenko in njegov namestnik podpolkovnik Volčkov, ameriški sodnik Francis Biddel, njegov namestnik Parker, britanski sodnik Laurence in njegov namestnik Birket, francoski sodnik Andre de Fabre in njegov namestnik Robert Valcoche. Predsednik mednarodnega vojnega sodišča s kratkim nagovorom otvarja sejo in pravi: »To mednarodno sodišče je ustanovljeno na temelju londonskega sporazuma od 8. avgusta 1945. leta in ustave sodišča, ki je priložena sporazumu. Cilj ustanovitvenega sodišča je, kakor pravi točka I. ustave: »Hitra in pravilna sodba ter kaznovanje glavnih vojnih zločincev dežel osi.« Nadalje je Laurence opozoril, da imajo vsi obtoženi zagovornike. Večino so izbrali sami obtoženci, toda v posameznih primerih, ko obtoženci niso mogli izbrati zagovornikov, je sodišče samo postavilo odgovorne zagovornike, ki so sprejemljivi za obtožence. Predsednik sodišča je podčrtal, da razprave, kakršna se je sedaj začela, ne pozna svetovna veda o pravu, da je edinstvena svoje vrste in da ima zelo velik pomen za milijone ljudi vsega sveta. Po govoru predsednika sodišča so zastopniki obtožbe prečitali besedilo obtožnega gradiva. Čitanje tega gradiva se bo nadaljevalo na popoldanski seji.

Madžarska bo dokazala, da je vredna prijateljstva s Sovjetsko zvezo

Budimpešta, 22. nov. V torek je obiskal novi madžarski ministri predsednik Tildy Zoltan s člani vlade predsednika zavezniške nadzorne komisije na Madžarskem maršala Sovjetske zveze Vorosilova. Pri sprejemu so bili navzoči poslanik ZSSR na Madžarskem Puštin in vodilni uradniki zavezniške nadzorne komisije. Tildy Zoltan je predstavil Vorosilovu vse člane svoje vlade. V svojem govoru je izjavil: »V najlepšem obdobju naše dežele je sklenila Sovjetska zveza z nami premirje. Hrabra Rdeča armada je

osvobodila našo deželo fašističnih vpadnikov, sovjetska vlada pa nam je nudila neprecenljivo pomoč pri ustavitvi madžarske demokracije. Sovjetska zveza je bila prva, ki je pripoznala Madžarsko in je omogočila, da so se vršile na Madžarskem resnične demokratične volitve, vsled katerih je bilo možno sestaviti novo vladu. Kot odgovor na to bo naša vlada dokazala, da smo vredni prijateljstva s Sovjetsko zvezo in da bomo izpolnili vse naše obveznosti do Sovjetske zveze.«

Sestava nove madžarske vlade

Budimpešta, 21. nov. Nova madžarska vlada ima 18 ministrov, ki jih je polovica iz strank malih posestnikov, 4 iz komunistične stranke, 4 iz socialdemokratske in 1 iz narodne kmečke stranke. Nova madžarska vlada je sestavljena tako: ministri predsednik Zoltan Tildy (stranka malih posestnikov), ministri brez listnic Macas Rakosy (komunistična stranka), Rapad Sakasie (socialdemokratska stranka), Istvan Doby (stranka malih posestnikov), minister za notranje zadeve Imrey Nagy (komunistična stranka), minister za zunanje zadeve Janos Geneszy (stranka malih posestnikov), minister za vojsko Jene Tombor (stranka malih posestnikov), minister za promet Erno Gere (komunistična stranka), minister za trgovino in zadružništvo Sandor Ronay (socialdemokratska stranka), minister za kmetijstvo Bela Kovacs (stranka malih posestnikov), minister za oskrbo Karoly Baranovics (stranka malih posestnikov), minister za obnovu Jozef Antal (stranka malih posestnikov), finančni minister Ferenz Godon (stranka malih posestnikov), prosvetni minister Deze Kerestury (narodna kmečka stranka), minister za socialno politiko Istvan Ris, (socialdemokratska stranka) in minister za informacije Antal Bala (stranka malih posestnikov). Prej je imela vlada vsega 13 ministrov. Število državnih podtajnikov se bo zmanjšalo tako, da bo imelo vsako ministrstvo, razen ministra za prosveto in za notranje zadeve samo enega državnega podtajnika, ki bo druge stranke, kakor minister. Stranka malih posestnikov bo imela v vseh ministrstvih, kjer je minister iz druge stranke, svet državnega podtajnika.

Islandija pripravljena dati oporišča samo Združenim narodom

Oslo, 21. nov. »Arbeider Bladet« objavlja članek Finna Moeja, pod naslovom »Baze na Islandiji«, da so se nedavno Združene države obrnile do Islandije s prošnjo, naj jim izročijo v dolgotelen najem nekatere dele svojega ozemlja za organizacijo vojnih oporišč. Predvsem hočejo zgraditi veliko letališče kakih 50 km od Refkjavika. Kot je znano pripisujejo Združene države zelo velik pomen položaju, s katerim lahko okrepe obrambo ameriške celine. Ti ukrepi Združenih držav spadajo nedvomno med enostranske postopke in delajo zelo čuden vtis. Povsem naravno je, da je Islandija, kot lahko sklepamo po poročilih iz pooblaščenih virov, odbila te zahteve, bila pa je pripravljena staviti ta oporišča na razpolago Združenim narodom. Istočasno je Islandija izrazila željo, da bi postala članica organizacije Združenih

narodov, ki naj se pozanimata za pročitve tega vprašanja. Brez dvoma je to edini najpametnejši odgovor, katerega je Islandija lahko dala. Razumljivo je tudi, da je v pokrajinah, ki leže neposredno ob tej ali oni veliki državi, interes te države odločujoč, kar pa se tiče oddaljenih pokrajin in pokrajin, ki leže med varnostnimi področji velikih držav, pa ne more biti druge rešitve, kot da se stavijo oporišča in druga varnostna sredstva v splošno uporabo Združenim narodom. Prav v tem položaju pa je sedaj Islandija. Oporišča na Islandiji so pomembna tako za Združene države kot Sovjetsko zvezo in zato je možna samo skupna rešitev tega vprašanja. Na koncu piše časopis, da je pravilna rešitev vprašanja oporišč na Islandiji izrednega pomena tudi za Norveško.

V Angliji bodo rudniki, železarne in električne industrije podržavljeni

London, 22. nov. Agencija Reuter poroča, da je Herbert Morrison objavil v spodnji zbornici, da bo britanska vlada poleg predloga za podržavljenje rudnikov, predlagala tudi podržavljenje železnic, prekopov, rečne plobove, blagovnega prevoza na glavnih cestah ter električne in plinske industrije. Načrt o podržavljenju bo zajel tudi ladjedelnic in pristaniška podjetja. Morrison je izjavil, da plostva zaenkrat ne bo podržav-

ljena. Kar se tiče podržavljenja jeklarske in železarske industrije, bo vlada, preden se odloči, počakala na poročilo, kateri ukrepi so potrebni, da se postavi industrija na čim uspešnejši temelji za proizvodnjo. Morrison je izjavil, da morajo vse industrije, ki so pri tem obsežne, nadaljevati s svojim delom, dokler se ne začnejo uresničevati vsi ti načrti.

Seja nadzorstvenega sveta v Berlinu

Berlin, 22. nov. V torek je bil v Berlinu sestanek nadzorstvenega sveta pod predsedstvom maršala Zukova, ki so mu prisostvovali generali Clay in Robertson. Svet je odobril seznam nemških tovarn, ki lahko začno s predhodnimi pošiljkami za obnovo. Svet je tudi odobril načrt za preselitev nemškega prebivalstva, ki je bilo evakuirano iz Avstrije, Češko-slovaške, Madžarske in Poljske, na vsa štiri sosednja področja v Nemčiji in odobril sklep odbora za koordinacijo glede rečne plobove in notranjosti Nemčije.

Demokratična fronta Albanije predložila svojo listo v potrditev

Tifana, 22. nov. Tajništvo Demokratične fronte Albanije je predložilo osrednji volivni komisiji v potrditev državno listo kandidatur, ki je sestavljena iz list kandidatov iz vseh pokrajin. Na državni listi je 82 kandidatov in 31 posebnih kandidatov, ki so priključene listi Demokratične fronte. Nosilec liste je generalni polkovnik Enver Hodža.

Maniu in Bratianu zaščitnika fašistov

London, 22. nov. Bukareštanska radjska postaja je sinoči objavila, da sta dva vodilna člana rumunske narodne kmečke stranke izdala proglas, v katerem pozivata člane kmečke stranke, naj se ločijo od Maniuja in Bratianua, ki sta omogočila fašističnim elementom vstop v stranko, da izživajo polnične nemire. To je bilo dokazano 8. novembra ob incidentih pred kraljevim dvorom. Zato zahtevata strogo kazen za Maniuja in Bratianua.

Tovarniški sveti v severni Italiji

Rim, 22. nov. Gospodarski časopis »Il Globo« piše o predlogu narodno osvobodilnega odbora severne Italije, naj bi se povsod ustanovili tovarniški sveti, v katerih bi bili zastopniki tako delodajalci kot delavci. To zahtevo podpirata komunistična in socialistična stranka, pa tudi druge napredne stranke v narodno osvobodilnem odboru soglasajo s stališčem, naj bodo tovarniški sveti, ki obstojajo v severni Italiji še iz časov narodno osvobodilnih borb, zakoniti in trajen značaj. Liberalna stranka pa, ki jn v nekaterih središčih severne Italije že izstopila iz narodno osvobodilnega odbora, je izjavila, da nasprotuje tem upredlogu in ga obsoja kot »prejudicijoc«.

Opozicija o volitvah na Portugalskem

Lizbona, 23. nov. Opozicija je izdala proglas, da bo nadaljevala boj za državljanske svobode in demokracije. Zanikuje izjavo ministra notranjih zadev, da bi ji bila dana prilika za nadziranje glasovanja, pristaavlja pa, da je lahko štela ljudi, ki so se udeležili volitev. Opozicija trdi, da so številke mnogo manjše od onih, ki so bile uradno objavljene. Povprečno se je volitev udeležilo največ 25%, vlada pa je izjavila, da se je volitev udeležilo 60%. Še v nedeljo zvečer so ponovno uvedli cenozo tiska in izvršili mnogobrojne arretacije med pristli opozicije. Arretirani so bili vsi člani odbora »demokratičnega gibanja enotnosti« v delavskem mestu Baireira, ki leži blizu Lisbone.

Junaški odpor Indonezijcev

Newyork, 21. nov. Newyorški radio je objavil po poročilih z Jave, da so Indonezijci ob poslednjih krvavih spopadih izgubili 30 do 40 tisoč mrtvih. Pristanišče v Surabaji je popolnoma porušeno. Borba med Indonezijci in angleško vojsko se nadaljuje. Agencija International News Service poroča, da se Indonezijci mečejo pod angleške tanke in da neustrašno padajo pod strojniškim ognjem angleške vojske. Angleške edinice se približujejo središču Surabaje. V Bataviji je položaj napet kakor prej. Včeraj so angleški bombniki bombardirali pristanišče Sumenei.

Brazilija bo utrčila odnose s Sovjetsko zvezo

Rio de Janeiro, 20. nov. Brazilski minister za zunanje zadeve Lerou Velloso je v razgovoru z dopisnikom Tassa izjavil, da bo brazilska zunanja politika ostala neizpremenjena. Izrazil je prepričanje, da se ne bo tudi pri predsedniških volitvah obrnila v nobeno novo smer, zlasti pa se bodo zveze s Sovjetsko zvezo še ojačile. Velloso je izjavil, da bosta verjetno v najbližji bodočnosti imenovana v obeh državah veleposlanika, ter je poudaril veliko zanimanje in neklonjenost braziljskega ljudstva za Sovjetsko zvezo. Podčrtal je potrebo boljše medsebojne spoznavanja in razvoja kulturnih stikov med obema deželama. Velloso je tudi omenil široke možnosti za trgovino s Sovjetsko zvezo.

Spopadi v Bataviji

Batavia, 21. nov. Po poročilu holandskega časopisne agencije, je v Bataviji v četrti Savan Besar prišlo do bojev med britanskimi in indonezijskimi silami. V prvem spopadu so Indonezijci obkolili neko britansko patrolo. Naslednjo noč streljanje ves čas ni ponehalo.

700.000 kmetov dobilo v Romuniji zemljo

London, 20. nov. Romunska osrednja komisija za izvajanje agrarne reforme je sporočila, da je dobilo zemljo po zakonu o agrarni reformi 700.000 romunskih kmečkih družin. Zemljo so odvezli veleposestnikom in se je zemlja prvenstveno razdelila med bivše vjake, vojne sirote, vdove in družine.

Inozemski kapital v Italiji

Milan, 19. nov. Semkaj je dopotvalo zastopstvo newyorške trgovske zbornice zaradi vložitve ameriškega kapitala v severni Italiji. Zastopstvo se je predhodno pogajalo v Rimu z velikimi italijanskimi industriji. Delavci tovarne Fiat so izglasovali resolucijo, v kateri se izražajo proti morebitnemu odstopu delnic tega podjetja tujim industrijem. Nedavno sklenjeni italijansko-švicarski trgovski sporazum ne more stopiti v veljavo, ker so ameriške oblasti stavile svoj veto.

Damaskinos odstopil

Atene 22. nov. Grški regent nadškof Damaskinos je odstopil.

Nova francoska vlada pred ustavodajno skupščino

Pariz 22. nov. Nova francoska vlada se bo predstavila ustavodajni skupščini v petek 23. novembra.

Iz bratske Sovjetske zveze

Zanimivosti v muzeju Rdeče armade

Tass poroča iz Moskve, da se je Centralni muzej Rdeče vojske obogatil z različnimi predmeti, ki so jih člani Rdeče armade poslali iz Nemčije. Iz Berlina so prinesli 3 v moskvejske orla iz bronu, ki je bil pri vходу v nemško kancelarsko palačo. Ta orel, ki drži v svojih krempljih ogromen kljukasti križ, je veljal za simbol fašizma. Zdej je prelučkan iz nestetih krogel iz sovjetskega orožja. Prav tako so poslali v Moskvo globus, ki ga je Mussolini poklonil Hitlerju in so ga našli v Hitlerjevem kabinetu. Globus je zanimiv zaradi tega, ker so na njem označene samo tri države: Nemčija, Italija in Španija. Prav tako so v Moskvo prinesli ogromen snop, napravljen iz jeklenih kablov, simbol prijateljstva nemških fašističnih finančnikov, katerega je poklonil Hitlerju znani Thyssenov koncern. Te trofeje bodo zdaj v Moskvi javno razstavljene.

Načrt za gradnjo železniških voz

Ljudski komisariat za železnice je izdelal načrt za gradnjo železniških voz, ki bo vključen v prvo povojno petletko. Prihodnje leto bodo sovjetske tovarne za gradnjo železniških voz pričele z množično izdelavo voz na popolnoma nov način. Tovarne bodo zgradile vozove novega tipa. V prvi vrsti bodo vsi potniški vozovi popolnoma iz kovine ter bodo zaradi tega izredno trpejni, ker predvidevajo, da bodo vozili s hitrostjo do 150 kilometrov na uro. V petih letih se bo število potniških in tovornih železniških voz v ZSSR podvojilo v primeru s predvojnimi števili.

Industrija papirja in celuloze se obnavlja

Na Karelijskem ozemlju so Hitlerjevci uničili kakšnih 40 tvmoric za papir in celulozo. Sovjetska industrija za papir je na ta način izgubila skoro polovico svoje proizvajalne možnosti. V toku zadnjega poludrugega leta pa se ji je posrečilo uničene objekte v toliko popraviti, da se je proizvodnja raznih vrst papirja povečala za 90 tisoč ton. Prihodnje leto se bo produkcija predvidoma dvignila zopet za toliko kolikor letos. Povečanje papirne proizvodnje zahteva razvoj časa, kajti ruski listi izhajajo po vojni v večji nakladi kakor med njo. Z obnavljanjem velikih tvmoric za celulozo bo znatno podprta tudi tekstilna industrija, zlasti proizvodnja svile in močnih tkanin.

Magnet v zdravilišču

Znanstveno raziskovanje instituta za električno industrijo je pripravilo odličn magnet, ki se občutno razlikuje od ostalih električnih magnetov, ki so se dosedaj uporabljali v ocesnih klinkah. Magnet se sestoji iz cilindričnega ovoja iz posebne zmesi »magnikoc«, ki ima veliko magnetno silo in ki jo je iznašel prav ta institut. Prednost tega novega magneta leži v dejstvu, da tehta samo 1 in pol kg, da je bolj ekonomičen, prenosen in primeren za uporabo v vseh oložiščih, medtem ko je dosedanji magnet tehtal 4 in pol kilograme in zahteval električni dotok za delovanje. Novi magnet je uspešno uporabljajo 22 krat so že z njim potegnili iz očesa kovinske drobce.

Nova odprava na Pacifik

Na eni zadnjih sej Akademije znanosti SSSR sta poročala prof. Šmrt, tajnik odbora za raziskovanje Thiega morja in akademik Aleksander Bavaricki o pripravah za novo od-

Javljajte vse primere nedopustne špekulacije, navijanja cen, preplačevanja itd. na naslov: Komisija za poljanje nedopustne špekulacije, Ljubljana, Bleiweisova cesta 22. Tel. šte. 31-00 (interna številka 22.

Naše gospodarstvo

Začasna omejitev železniškega potniškega prometa bo omogočila izvršitev velikih prevoznih nalog

V decembru bo železniški tovorni promet po prevoznem načrtu že večji, kakor je bil pred vojno

Zvezno prometno ministrstvo je te dni izdalo odločbo o omejitvi potniškega prometa v naši državi. Na vseh glavnih progah je bilo ukinjenih po en par potniških vlakov, poleg tega je ukinjeno veliko število lokalnih vlakov in vlakov na postranskih progah.

Ta ukrep je bil izdan, da bi železnice lažje izvršile velike prevozne naloge. Predvsem je treba prepeljati veliko število kolonistov iz južnih krajev, ki bodo naseljeni v Vojvodini. Tu pridejo v prvi vrsti v poštev kolonisti iz Črne gore, ki bodo v teku novembra prepeljani iz Nikšiča, Zelenike, Mokre gore in Bokse. Skupaj bo treba prepeljati 2.311 rodbin, od katerih ima vsaka po 4 do 5 članov, vsega torej preko 10.000 oseb. Poleg tega je treba prepeljati 1.780 rodbin invalidov, kolonistov iz Bosne, ki bodo naseljeni v Banatu. V Vojvodini je ostalo še veliko število sezonskih kmetijskih delavcev, ki so bili od pomladi zaposleni pri delih v Vojvodini. Ti delavci so dobili svoj zaslužek izplačan po večini v živilih. Za prevoz teh delavcev in živil je treba sedaj pripraviti okrog 1.200 vagonov.

Druge velike naloge, ki se mora izvršiti pravočasno in brez zastoja, je prevoz demobiliziranih vojakov Jugoslovanske armade, ki se sedaj vračajo domov iz raznih krajev naše države. Končno je treba doseči prihranke pri premozi, da se ustvarijo rezerve za pogon lokomotiv v teku zime.

Uspehi načrtnega prevoza Naš promet se vrši od 1. oktobra t. l. po v naprej določenem načrtu, ki se sestavi za vsak mesec. To je tako zvan perspektivni (razgledni) načrt. Od 1. januarja prihodnjega leta pa bomo uvedli tako zvane operativne (podrobno izvrševalne) načrte, ki bodo predvidevali potrebe za več mesecev naprej. Načrti prevoza je že pokazal odlične rezultate. S tako načrtno organizacijo prometa se doseže maksimalno izkoriščenje razpoložljivih prevoznih sredstev. To nam pokaže naslednji primer.

Naš načrt železniškega prevoza za mesec november predvideva prevoz 90.000 vagonov. V stari Jugoslaviji, kjer železniški prevoz ni bil organiziran po načrtu, temveč se je vršil po trenutnih potrebah, je bilo v novembru 1939. prepeljanih 120.000 vagonov. Če primerjamo prevozni park lokomotiv in vagonov iz leta 1939. z današnjim parkom vagonov in lokomotiv, ki nam je na razpolago po ogetnih izgubah, ki smo jih utrpeli v vojni, tedaj vidimo, da se prevozne

Uredba o odkupu in cenah oljnega semenja

Na podlagi uredbe o načrtnem razdeljevanju in poročanju blaga ter v zvezi z odločbo zveznega trgovinskega ministra o predmetih, katerih cene so normirane, je minister za trgovino in prekrbu Narodne vlade Slovenije izdal 24. oktobra t. l. (pod IV št. 6327/1) uredbo o odkupu in cenah oljnega semenja, ki določa naslednje:

Pridelovalci oljnega semenja morajo oddati vse pridelano seme po določenih te uredbi. Pravico odkupovati sončnično, bučno, repično in makovo seme na ozemlju federalne Slovenije ter ga predelovati, imajo oljarne, ki jih določa ministrstvo za industrijo in rudarstvo NVS. Te zbirajo oljno seme same ali pa preko zadrug, trgovcev ali trgovskih družb, ki jih določijo sporazumno z Navodno. Ta tudi nadzira zbiranje. Laneno seme pa odkupuje od pridelovalcev edino »Gosada« d. d. v Ljubljani, oziroma od njega pooblaščen oljarne zadruge in trgovci.

Oljarne ali od njih določeni zbiralci morajo ob vsakem nakupu semenja izdati naslednje količine olja: za vsakih 100 kg neluščenega sončničnega semenja 9 kg olja; za 100 kg luščenega sončničnega semenja 18 kg olja; za 100 kg neluščenega bučnega semenja 11 kg olja; za 100 kg luščenega bučnega semenja 20 kg olja; za 100 kg repičnega semenja 15 kg olja; za 100 kg makovega semenja 18 kg olja, vendar največ po 3 kg olja na vsakega družinskega člana. Razen olja morajo oljarne oddati za vsakih 100 kg oljnega semenja še po 15 kg oljnih tropin.

Gornje količine veljajo za zrelo, suho, zdravo in rešetano seme z največ 3% primesi. Če znaša količina oddanega semenja manj kot 100 kg, se količine olja in oljnih tropin, ki jih prejme pridelovalec, sorazmerno znižajo. Oljarne morajo pravočasno založiti svoje zbiralce s potrebnimi količinami olja in oljnih tropin. Pridelovalci pa prejmejo olje in oljne tropine po uradno določenih cenah na debelo.

Zbiralci oljnega semenja in oljarne, ki kupujejo seme neposredno od pridelovalcev, morajo voditi knjigo, v katero vpišejo ime, priimek in bivališče vsakega prodajalca ter količino, vrsto in ceno prevzetega blaga, kakor tudi količino in ceno olja in oljnih tropin, ki so jih izdale pridelovalcu.

Oljarne morajo prodati Navodu vse izdelano olje, odstevši količine, oddane pridelovalcem po tej uredbi. Oljne tropine, ki ostanejo preko količin oddanih pridelovalcu, razdelje oljarne po odredbi ministrstva za trgovino in prekrbu NVS. Vsaka

naloga sedaj izvršujejo mnogo bolje in da se današnja razpoložljiva prevozna sredstva izkoriščajo skoro za 50% bolje kakor pred vojno.

Za mesec december predvideva načrt prevoz 140.000 vagonov. V decembru bodo torej naše železnice prekorčile obseg prevoza iz leta 1939. za 20.000 vagonov. Pri tem je treba še pripomniti, da v gornjih številkah ni upoštevano prevažanje kolonistov in demobiliziranih vojakov, ki se sedaj prevažajo neodvisno od načrta, to je na račun enega dela potniškega prometa.

Prevoz kolonistov in demobiliziranih vojakov

Ta bežni pregled nam kaže velik obseg nalog, ki jih morajo izvršiti naše železnice. Za prevoz kolonistov in demobiliziranih vojakov ni mogoče uporabiti tovornih zaprtih vagonov, ker so ti vagoni neobhodno potrebni za prevoz živil v opustošene in pasivne kraje. Zato se je morala železniska uprava zateči k rešitvi, da je ukinila določeno število potniških in lokalnih vlakov. Vlaki, ki bodo na ta način na razpolago, se bodo uporabljali za prevoz kolonistov in demobiliziranih vojakov.

Ukinjenje potniških vlakov je torej upravičen in koristen ukrep. Sedajni položaj v prometu pa istosčasno narekuje potrebo, da naše prebivalstvo za določen čas omeji potovanja z železnico. Potniški vlaki in brzi vlaki, ki še ostanejo, naj služijo najmanjšim poslom v zvezi s službenimi potovanji oziroma v zvezi z izvrševanjem gospodarskih nalog. Ukinjenje določenega števila potniških vlakov je samo začasen ukrep, ki naj olajša izvršitev ogromnih prevoznih nalog. Prevoz kolonistov se nikakor ne sme zavleči do zime ali v zimo. Prevoz demobiliziranih vojakov pa je naloga, ki se mora izvršiti hitro in uspešno. Takošen prevoz demobiliziranih vojakov do njihovih domov brez posebnih težav je dolžnost domovine nasproti sinovom, ki so sami izpolnili svojo dolžnost do domovine.

Zato je treba vse prebivalstvo opozoriti, da se v času izvrševanja teh prevoznih nalog čim manj izpota- vlja težavam potovanja. Železnice oblasti so dobile navodila in navedbe za uspešno izvršitev postavljenih nalog. Ne sme se dogajati, da bi potniki prihajali na postaje in da ne bi mogli vstopiti v vagon. Omejitve v prometu so bile izdane v interesu države in naroda. S pravičnim razumevanjem današnjega položaja mora ljudstvo s svoje strani prispevati, da se ta načrt izvrši z uspehom.

domačo proizvodnjo krili potrebe naše kemične industrije. Tehnične masšobe pa vrhu tega potrebujejo podjetja, ki izdelujejo voščila za čevlje in parkete, kolomaz, stečarski kit itd.

Ni pa dovolj, da povečamo proizvodnjo oljnega semenja, temveč mora priti to semenje tudi v prave roke pooblaščenih nakupovalcev. Proizvajalcu zagotavlja uredba poleg poštene odkupne cene tudi izdaten delež olja in tropin.

Odkup presežkov žita v Vojvodini

V Novem Sadu je bila te dni konferenca z namenom, da se čimprej izvrši odkup presežkov žita, ker je to važno za prehrano prebivalstva v pasivnih krajih. Konferenco je vodil poverjenik oddelka za trgovino in prekrbu pri predsedstvu narodne skupščine avtonomne Vojvodine Acim Grulović, ki je poudaril, da so se do-

Ukrepi za pospeševanje turizma v Sloveniji

Ministrstvo za trgovino in prekrbu NVS je po svojem odseku za turizem organiziralo delovno komisijo za izgradnjo turizma v Sloveniji. Člani te komisije so zastopniki trgovinskega, prosvetnega, industrijskega in gradbenega ministrstva, nadalje ministrstva za lokalni promet, za narodno zdravje in za socialno politiko in zastopniki tiskovnega urada predsedstva Narodne vlade, Putnika in sindikatov.

Ta delovna komisija ima nalogo, koordinirati delo vseh ustanov in oblasti, ki so zainteresirane na tujksem prometu v Sloveniji. Izdelala bo obsežen načrt za ureditev tujko-prometnih centrov, oporišč in posameznih krajev. Skrbela bo za ureditev postojank domov, kopališč, letovišč in zdravilišč. Med drugim bo tudi naloga komisije, napraviti načrt za tip slovenske kmečke gostilne in poskrbeti, da se dvigne nivo vsega slovenskega gostinstva. Z delom te komisije bodo ustvarjene osnove za organizacijo našega tujkega prometa, ki ima posebno v Sloveniji velik socialen in gospodarski pomen.

Ustanovitev drž. strokovne šole za turizem in gostinstvo

Z uredbo ministrstva za trgovino in prekrbu NVS, ki bo te dni izšla, se

Setveni načrt za sladkorno peso in konopljo

Da bi si zagotovili zadostne količine sladkorja in da bi popolnoma izkoristili zmogljivost naših tovarn, je nujno, da zasejemo prihodnjo pomlad s sladkorno peso okoli 51.000 ha. Zvezno kmetijsko ministrstvo je izdelalo načrt setve za sladkorno peso in je razdelilo površino, ki naj se zaseje takole: Vojvodina 36.500 ha, Srbija 7500 ha in Hrvaška 6900 ha. Federalna ministrstva lahko v sporazumu s tovarnami sladkorja, kolikor se pokažejo potrebe, izpremenijo ali pa dopolnijo ta načrt. Vsa navodila so dobila federalna ministrstva pravočasno, z uvzom iz tujine in z domačo proizvodnjo pa je zagotovljeno potrebno seme.

Važno je sedaj, da se med tovarnami in proizvajalci sladkorne pesekleneje pogodbe v smislu navodil, ki jih je dal Gospodarski svet. Oblasti morajo pravočasno voditi nadzorstvo nad površinami, posejanimi s sladkorno peso. Kolikor ne bodo dovolj velike v primeri z določbami setvenega načrta, je treba dopolniti posejati s sladkorno peso ustrezajoče površine na državnih posestvih. Važno je tudi, da se površine, ki so določene za setev sladkorne pese, še letošnje zimo preorjejo. Doselej je bilo to delo izvršeno v zelo majhnem obsegu. Federalnim ministrstvom za kmetijstvo je bila zato naložena dolžnost, da natančno ugotovijo, koliko zemlje je že pripravljene in da določijo vsakemu proizvajalcu obseg površine, ki jo mora pripraviti za setev sladkorne pese. Tovarne pa morajo skleniti z njimi proizvodne pogodbe po pogojih, ki jih je določil Gospodarski svet. Državna posestva bodo v mejah možnosti povečala s sladkorno peso posejane površine preko obsega, ki je določen v načrtu. Dobila so že navodila v tem smislu.

Važnost sladkorja za ljudsko prehrano nalaga vsem organom oblasti, ki so pri izvedbi setvenega načrta zaposleni. Da pri tem sodelujejo z vsemi silami. Vsa količina pridelane sladkorja bo tudi v bodoče popolnoma enakomerno razdeljena na vsakega potrošnika, tako na vasi kakor v mestu.

Tudi glede konoplje je zvezno kmetijsko ministrstvo izdelalo setveni načrt. Stremeti moramo za tem, da posejemo s konopljo večje površine kakor pred vojno. To zahtevajo nujne potrebe našega ljudstva in našega gospodarstva. Načrt setve, ki ga je izdelalo zvezno ministrstvo za kmetijstvo, določa, da je treba s konopljo posejati 77.614 ha. Pred vojno l. 1939. je bilo s konopljo posejanih 58.662 ha. Površina, določena za setev konoplje, je bila razdeljena takole: Vojvodina 43.110 ha, Srbija s Kosevom in Metohija 17.890 ha in Hrvaška 12.000 ha. Pri tem morajo vse tri federalne enote stremeti, da v mejah možnosti posejajo s konopljo

sedanji ukrepi izkazali kot nezadostni in je posebno opaziti, da se oddaji izogibajo veliki posestniki ter presežke skrivajo, da bi pozneje z njimi špekulirali. Izjave pridelovalcev o višini letošnjega pridelka so bile čisto precej netočne. Iz referatov, ki so bili podani, je razvidno, da je treba poseviti večjo pozornost mlinom, ter jih kontrolirati. Ravnatelj izredne uprave za oskrbo pri zvezni vladi polkovnik Mijalko Todorović je poudaril, da Vojvodina danes nima večje in važnejše državne naloge, kakor pomagati tistim krajem, ki jim preti glad in pomagati delavcem pri velikih delih za obnovu. Ni mogoče dopustiti, da posamezniki, ki imajo presežke, špekulirajo in dajejo mlati pridržano žito ter se izogibajo izročiti presežke. Vprašanje odkupa presežkov ni vprašanje posameznika, temveč splošno državno vprašanje. Oddelek za trgovino in prekrbu pri predsedstvu narodne skupščine Vojvodine je zato izdal nove odloke z namenom, da se o praveh času izvrši odkup presežkov žita v korist pasivnim in opustošenim krajem.

v Ljubljani ustanovi državna strokovna šola za turizem, gostinstvo in gošpodinstvo. Namen te šole je, usposobiti nov moški in ženski naraščaj, še službojuče osebe za pravilno in dobro opravljanje del v gostinskih in drugih turističnih obratih ter domačem gospodarstvu. Absolventi te šole bodo pridobili znanje lahko uspešno porabili pri svojem delu v gostinskih stroki. S tem bo gostinstvo kot pomembni panogi narodnega gospodarstva zagotovljen močan razvoj. Šola se bo delila v tri odseke, od katerih bo prvi obsegal hotelirsko šolo z nižjim, srednjim in višjim oddelkom. Gospodinjstvo-gostinstvo odsek bo imel prav tako višji in nižji oddelek. Tretji odsek pa bo prijel tečaj za gojence brez predhodne izobrazbe v strokovni šoli in bo s svojim nižjim oddelkom služil domačim potrebam, absolventi višjega oddelka pa bodo lahko delali tudi v gostinskih obratih.

Pomen nove šole je poudarjen tudi s tem, da bo šola pomagala gostinskim podjetjem s praktičnimi strokovnimi nasveti, kar bo pomagalo dvigniti nivo slovenskega gostinstva. Šola bodo lahko obiskali tudi gojenci iz drugih federalnih enot, kolikor nimajo na razpolago takih strokovnih šol ter pripadniki jugoslovanske vojske.

Pred približno se zimskošportno sezono so vsa industrijska in obrtna podjetja, ki izdelujejo smuči in za smučski šport potrebne predmete, polno zaposlena. V vsej Sloveniji vladajo veliki pomanjkanje smuči, ker so italijanski in nemški okupatorji zaplenili zasebnikom in delavcem vse smuči, poleg tega pa tudi smučske čevlje, palice, vezi itd. Samo za Ljubljano bo treba izdelati približno 15.000 parov, za vso Slovenijo pa je potrebnih 30.000 parov smuči. Naša industrija te stroke se postopoma dviga in se bo Jugoslavija v tem pogledu lahko osamosvojila. Za pred vojno je Slovenija izvažala v inozemstvo, predvsem na Norveško in v Švicco tisoče parov smuči in je tam naše blago veljalo kot prvovrstno. To je pripisati predvsem dejstvu, da je v Sloveniji dovolj dobrega jesenovega lesa, ki se uporablja za izdelavo smuči. V Ljubljani se je osnovala zadruga »Elan«, ki je doslej izdelala že okoli 10.000 parov. Prav tako izdelujejo smuči na veliko tudi domače tvrdke Kolb in Predalič, Alpina ter Mandeljc v Kočevju. Poleg tega izdelujejo smuči razni podeželski kolariji, katerih izdelki tudi prav nič ne zaostajajo za inozemskimi. Poleg smuči izdelujejo domača podjetja tudi stremena, in to v glavnem zadruga »Plamen« v Kropi, ki dobavlja stremena sistema »Bildstein«.

Ko bodo izdelovalci zadostili domačim potrebam, bodo predstavljale smuči važen izvozni predmet, posebno še, ker veljajo naši smučski izdelki v inozemstvu kot zelo solidni.

Potreba izboljšav pri obnovi železniških prog

Septembra smo v »Slovenstem poročevalcu« prinesli članek »Naši ljudje uvajajo tehnične izboljšave«. Zanimanje za izume, ki smo jih opisali v tem članku, je bilo precejšnje. Obrnili smo se na izumitelja, če ima še kakšne predloge in izume. Poslal nam je naslednji članek.

V naši državi je bilo zaradi vojne vihrje pokvarjenih in porušeni mnogo železniških prog. Vse železniške proge in veles železniški park bomo morali popraviti oziroma nanovo zgraditi. Državljeni take države, kakor Jugoslavija, moramo pri vseh obnovitvenih delih pokazati udarnostvo na ta način, da pri obnovitvenih delih napravimo izboljšave. Itj moramo vsaki stvari v globino, pa naj bo še tako vsakdanja ali skrita ali pa nevidna našim dan sedaj še zaspanim očem. Tak vsakdanji problem, ako ga smem tako imenovati, je na pr. pri vožnji z vlakom tikatakanje, boljše udarjanje koles na tračnice. Težje kakor naša ušesa prenaša te udarce železniški voz, železniški stroj, proga, oči, ležaji, skratka vse železniški ustroj Vzrok temu udarjanju so posledki med tračnicami. Tega se zaveda celo lajik, še bolj pa tehnični izobraženci. Mnogi se bodo vprašali, zakaj se ne odpravi ta tehnični nedostatek. Sedaj ko moramo v naši državi železniške proge popravljati ali na novo graditi, bi bilo »prav in umestno, da bi ta nedostatek odpravili.

Odločba Gospodarskega sveta za povečano pridelovanje sladkorne pese

Predsednik gospodarskega sveta je na podlagi sklepa seje z dne 8. t. m. izdal odločbo, s katero je opozoril pristojne organe, da se imajo ob priliki sklepjanja pogodb proizvajalci sladkorne pese strogo držati naslednjih navodil: 1) Vsak proizvajalec, ki dobi letos po 2 kg sladkorja za 100 kg sladkorne pese, je dolžan, v letu 1946 po možnosti povečati s sladkorno peso posejano površino za 50 do 100%; 2) Pogodbe je treba sklepajati na dosedajšnji osnovi, to je za 100 kg sladkorne pese je treba obljubiti 2 kg sladkorja in 3 kg suhih rezancev; 3) Za pridelovalce, ki ne bi oddali pogojevne količine sladkorne pese, je predvideti penale; 4) Pravočasno je treba sestaviti točen pregled s sladkorno peso posejane površine. Kolikor bi se ta površina izkazala kot nezadostna in ne bi ustrezala potrebam, imajo državna podjetja kot dopolnilo posejati ustrezajočo površino s sladkorno peso.

Mesečni izkaz Denarnega zavoda Slovenije

Denarni zavod Slovenije je objavil v Uradnem listu mesečni izkaz o stanju računov na dan 31. oktobra t. l. Iz tega izkaza je razvidno, da se je obseg poslov v oktobru nadalje povečal. Bilančna vsota je znova narasla za 28,3 na 61 milijona din. Zlasti se je v oktobru razvilo kreditno poslovanje, saj so zavodovi dolžniki narasli v teku meseca kar za 156,6 na 442,6 milijona din (denarni zavod za 25,3 na 61 milijonov din, trgovina, obrt in ostali dolžniki pa za 131,2 na 381,5 milijona din). Ba-

zumljivo je, da so se v zvezi z izplačilom blagajniških sredstev v gotovini in na žirovni računih pri Narodni banki in Poštni hranilnici, in sicer za 117,2 milijona din, navzlic temu pa so znašala ob koncu meseca še vedno 294,4 milijona din. Ostale postavke na strani aktiv kažejo le manjšo spremembo.

Načrtno izkoriščanje vodnih sil v Jugoslaviji

Znano je, da ima naša država obilne razpoložljive vodne sile in je v tem pogledu v Evropi na sedmem mestu. Glede izkoriščanja vodnih sil pa je na enem zadnjih mest. Vodne sile so naše narodno bogastvo, ki ga moramo izkoristiti, da bo služilo izboljšanju življenjskih pogojev ljudstva. Znano je, da električne hidrocentrale lahko proizvajajo električno energijo v mnogo večjem obsegu in hitreje kakor kalorične centrale, ki vrhu tega trošijo gorivo in obremenjujejo naša prometna sredstva s prevozom premoga. Kalorične centrale so odvisne na eni strani od premoga, na drugi strani pa od prevoznih sredstev, kar je zlasti pomembno v današnjih časih. Zato je razumljivo, da je električna energija, proizvedena v kaloričnih centralah, dražja. Premog, ki ga trošijo kalorične centrale, bi lahko koristno služil naši industriji, če bi imeli dovolj sposobnih hidrocentral.

Seveda zahtevajo električne hidrocentrale velike investicije, ki se amortizirajo šele v daljših rokih, najmanj 20 let. V času bivše Jugoslavije so imetniki kapitala skušali doseči čim hitrejši dobiček in so rajne gradili kalorične centrale, ki so jim navzlic visokim produktivnim stroškom s pomočjo raznih ugodnosti donosale velike dobičke.

Pred vojno nismo izdelali niti katastra vodnih sil. Po nepopolnih podatkih lahko dajemo naše vodne sile pri srednji vodi 15 milijonov konjskih sil, pri nizki vodi pa 4 milijono-

Industrija smuči v Sloveniji

ne konjskih sil. Od vsega tega smo izkoristili komaj 0,2 milijona konjskih sil.

Z izgraditvijo hidrocentral je povezano tudi vprašanje oskrbe prebivalstva s pitno vodo. Iz vodovodov se oskrbuje pri nas komaj 6% prebivalcev nasproti 60 do 90% v zapadnih deželah. Večina prebivalstva se oskrbuje z vodo iz nehigijenskih vodnjakov. So celo primeri, da morajo stanovalci dovažati pitno vodo 15 do 30 km daleč. To stanje se je še poslabšalo v teku vojne, ker je okupator poškodoval ne samo vodovode, temveč tudi vodohrane in vodnjake, zlasti v kraških krajih.

Na področju izkoriščanja vodnih sil nas čakajo velike naloge. Zvezno ministrstvo za zgradbe se je takoj po osvoboditvi lotilo priprav za izkoriščanje vodnih sil. S 1. januarjem se je pričelo delo pri sestavi katastra vodnih sil. Kmalu za tem pa z delom za sestavo idejnih projektov in s pripravami za gradnjo novih hidrocentral. Sedaj se dovršuje sestava katastra vodnih sil v Srbiji, ob enem pa se vrše priprave za izdelavo katastra v drugih federalnih enotah. Zvezno ministrstvo sestavlja okvirni načrt za gospodarstvo z vodnimi silami, ki bo vključuje v splošni državni načrt za elektrifikacijo in industrializacijo. Pričelo pa je tudi že s terenskimi deli, da se izdelajo podrobni načrti za gradnjo obnih hidrocentral, ki so najbolj potrebne.

ne bo treba delati vujugate proge, saj imamo večji del vujugate proge, tako da je za raztezanje in krčenje tračnic naših progah že poskrbljeno.

Ako odgovorni činitelji pri naši državni železniški upravi mislo za varjenje tračnic v zvezi z obnovou naših prog, naj bi se odločili za gradnjo železniških prog z vložki med tračnicami. Odlučilo se lahko za najboljši od mnogih že patentiranih izumov. Ako so ti patenti naši državi težko dosegljivi, ali sploh nedostopni, sem pripravljen državi odstopiti enega od mojih sedmih zamišljenih vložkov za omiljenje sunkov ali za popolno odpravo teh sunkov, in sicer tistega, ki bi se pri poizkusih izkazal kot najboljši. Poizkušne vmesne dele oziroma vložke bi lahko izdelali delavci raznih večjih podjetij kovinske stroje. V ta namen bi sporazumno s svojim vodstvom javili, če so pripravljene v smislu udarnosti dve ali tri ure tedenske brezplačno delati, da izdelajo pod mojim vodstvom ali po mojih navodilih v korist države vmesne dele ali vložke za poizkuze. Za to delo se lahko odzove tudi vsaka večja kovinska delavnica, ki ima večjo kovačnico, kjer bi bilo možno izdelati te umetne dele. Pogosto so tudi melavci v srednje velikih obratih zmorni izdelati teja strojna dela in pripravljene sodelovati v duhu novega časa.

Viktor Pogačar, tehnikKDE.

Tovarna okenskega stekla v Pančevu je dosegla predvojno proizvodnjo

Tovarna stekla v Pančevu je ena največjih v vzhodni Evropi. Njena zmogljivost je tako velika, da lahko zadovolji normalne potrebe vsega Balkana. V obnovi porušeni naselij in mest Jugoslavije zavzema to podjetje izredno važno vlogo. Med okupacijo so delavci poskrbeli in zakopali najvažnejše stroje in nenadomestljive strojne dele. Nemci so uredili v tovarni oporišče proti nezadržljivemu napredovanju Rdeče armade. Čeprav je bila borba za to oporišče zelo srdača, je bilo Pančevu po zaslugi močnih udarcev Rdeče armade kmalu osvobodeno. Tako je tovarna ostala skoro nepoškodovana, le stekla so bila posebej razbita. Zaradi pomanjkanja surovin pa ni bilo mogoče z deli takoj pričeti. Po prizadevanju ljudske oblasti in z vestranskim sodelovanjem delavcev je bila tovarna kmalu popravljena. Nito so nabavili najpotrebnejši material iz domačih rezerv, ob enem pa so pripeljali nabrano staro razbito steklo. Tako je tovarna 15. septembra pričela znova obratovati. Pred vojno je bilo zaposlenih v tovarni okoli 350 delavcev. Takoj po obnovi obratovanja je delalo 130 delavcev, kmalu pa se je število povečalo, ko so bile premagane prve težave. Nekateri specialni delavci so morali prve dni delati brez izmen. Ze v dveh mesecih, odkar tovarna obratuje, je bilo napravljenih 500.000 m² okenskega stekla, to je dnevno skoro 8000 m². Ta količina pa je enaka predvojni proizvodnji.

Gospodarske vesti

== V osiškem tovarni sladkorja se je pričela letošnja proizvajalna kampanja. Te dni je osiškega tovarna sladkorja pričela z delom v okviru letošnje proizvajalne kampanje. Ker ima tovarnica na razpolago razmeroma malo sladkorne pese, bo letošja proizvajalna kampanja trajala vsega 15 dni. Kakovost letošnje sladkorne pese je odlična, zaradi suše pa je bil pridelek precej manjši.

KULTURNI PREGLED

Lenin: Lev Tolstoj kot ogledalo ruske revolucije

Ta članek je napisal V. I. Lenin 1908. leta v časopisu »Proleter«, 24. septembra v 35. številu.

Povezovanje imena velikega umetnika z revolucijo, katere on očitno ni razumel, od katere se je okrenil, se more zdelati na prvi pogled neobičajno in izumetničeno. Ali moremo imenovati ogledalo to, kar ne odraža pravih pojavov? Toda naša revolucija je zelo zapletena pojava; v množici njenih neposrednih izvrševalcev in sodelavcev je bilo mnogo socialnih elementov, ki prav tako niso razumeli, kaj se dogaja, ki so se prav tako oddaljevali od resničnih zgodovinskih nalog, ki jih je postavljala prednje tok dogodkov. In če je pred nami zares velik umetnik, je prav gotovo vsaj nekatere strani revolucije moral odražati v svojih delih.

Ti si uboga, pa ti si tudi obilna, ti si tudi močna, ti si brezmočna, mati Rusija!

Samo po sebi je jasno, da pri takih protislovljih Tolstoj ni mogel popolnoma razumeti niti delavskega pokreta in njegove vloge v borbi za socializem, niti ruske revolucije. Toda protislovlja v pojmovanju in učenju Tolstoja niso slučajna, temveč izraz tistih protislovljnih pogojev, v katerih je bilo rusko življenje v zadnji tretjini 19. stoletja. Patriarhalna vas, ki se je šele nedavno osvobodila kmetstva, je bila prepričana odkritemu izkoriščanju kapitala. Stari temelji kmetijskega gospodarstva in kmetijskega življenja, temelji, ki so zares veljali stoletja, so začeli izginjati z nenavadno brzino. In protislovlja v Tolstojevem pojmovanju ni treba ocenjevati z gled-

poved politiki, nezanimanje in nerazumevanje zanjo so povzročili, da je na strani zavednega in revolucionarnega proletariata bila manjšina, medtem ko je bila večina žrtve onih neprincipielnih, lakajskih buržoaznih inteligentov, ki so pod nazivom kadetov z zbora trudovikov tekli v predsobje Stolipina, prosjajali, obljubljali, da se bodo umirili — dokler jih niso uenali z udarcem vojaškega škornja. Tolstojevе ideje so ogledalo slabosti, nedostatkov našega kmetijskega vstanka, izraz mehkušnosti patriarhalne vasi in razžaljene bojazljivosti.

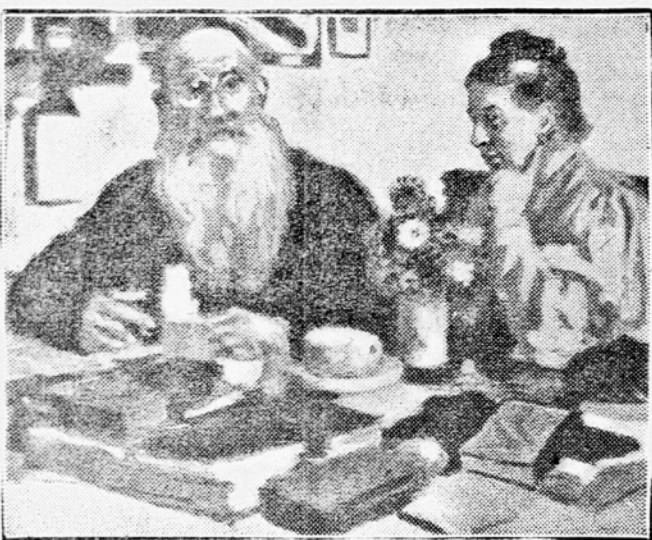
Vzemi vojaške vstaje 1905. in 1906. leta. Socialni sestav teh borcev naše revolucije je sredina med kmetom in proletariatom. Proletariat je v manjšini, zaradi tega pokret v vojski ne kaže niti približno tiste vsruske kompaktnosti, tiste partijske zavesti, ki jo je pokazal proletariat, ki je skoraj z enim zamahom postal socialdemokratski. Z druge strani ni nič bolj zgrešeno kakor mišljenje, da je vzrok neuspeha vojaških vstaj odsotnost voditeljev iz vrst oficirjev. Nasprotno, napredek revolucije od časa »Ljudske volje« se je pokazal prav v tem, da je dvignila orožje proti širjenju »zabite črede«, ki je tako zaprepala liberalne veleposesnike in liberalne oficirje. Vojak je bil poln simpatij za kmeto stvar, njegove oči bi zasijale pri samem pomenu besede zemlja. Večkrat je oblast v vojski prehajala v roke vojaške mase — toda odločnega izkoriščanja te

oblasti skoraj ni bilo; vojniki so kolebali po nekaj dneh, včasih po nekaj urah, ker so ubili enega od osvojenih starešin, osvobajali so iz zaporov ostale in stopali v pogajanja z oblastmi, potem pa so šli na streljanje ali so legli pod šibe in se ponovno vprezali v jarem, čisto v duhu Leva Nikolajeviča Tolstoja.

Tolstoj je izrazil nevzdržljivo mržnjo, zrelo težnjo za boljšim, željo, da se izkoplje iz preteklosti — in nezrelost sanjarenja, politične neizkušnosti revolucionarne mehkušnosti. Zgodovinski gospodarski pogoji pojasnjujejo tudi neobhodnost revolucionarne borbe množic in njihovo nepriljubljenost za borbo, tolstojevsko neprotivljenje zlu, ki je bilo velik vzrok poraza in prve revolucionarne kampanje.

Pravijo, da potolčene armade dobro uče. Naravno vzporejanje revolucionarnih razredov z armadami je točno samo v zelo omejenem smislu. Razvoj kapitalizma vsakega časa menja in zaostruje one pogoje, ki so gnali milijone kmetov, povezane z mržnjo proti plemičem — fevdalcom in njihovi vladi na revolucionarno demokrasko borbo. Pri samih kmetih porast zamene, vlada tržišča in oblasti denarja vse bolj potiskajo patriarhalno filozofsko ideologijo. Ena od pridobitev prvih let revolucije in prvih porazov v množični revolucionarni borbi pa je nesumljivo: to je smrtonosen udarec prejšnji mehkušnosti in medlosti množic. Razmejivne črte so postale določnejše.

Razredi in stranke so se razcepili. Pod udarci Stolipinovih lekcij, ob neumorni in dosledni agitaciji revolucionarnih socialdemokratov bo dajal ne samo socialistični proletariat, temveč tudi demokrasko množice kmetov neizbežno vse več prekaljenih borcev, ki bodo vse manj sposobni, da padajo v naš zgodovinski greh — tolstojevščino.

Ilija Kječin: Lev Tolstoj in njegova žena

Legalni ruski tisk, ki je prepoln članov, pisem in beležk ob 80. obletnici Tolstoja, se najmanj zanima za analizo njegovih del z gledišča značaja ruske revolucije in njenih gibalnih sil. Ves ta tisk je do odvratnosti poln licemerstva dvojne vrste: uradnega in liberalnega. Prvo je grobo licemerstvo plačanih zakonitih pisarjev, ki so imeli do večerj nalogo, napadati Tolstoja — danes pa naj poiščemo v njem patriotizem in naj ohranijo pravila pristojnosti pred Evropo. Da pisunom te vrste plačujejo njihovo pisanje, je znano vsem in oni ne morejo nikogar prevrati. Mnogo bolj dovršeno, zato pa tudi mnogo škodljivše in nevarnejše je liberalno licemerstvo. Ko bi poslušali kadetske bedake iz »Rdeči« — njihove simpatije do Tolstoja so najpopolnejše in najtoplejše. Dejansko, preračunana deklamacija in fraze o »velikem bogoskotelju« so sama čista neiskrenost, ker ruski liberalci ne veruje niti v Tolstojev boga, niti se ne strinja s Tolstojev kritiko obstoječega reda. Trudi se samo za popularno ime, da bi pomnožil svoj politični kapital, da bi igral vlogo voditelja splošne nacionalne opozicije, s hrupnimi frazami hoče zadušiti potrebo neposrednega in jasnega odgovora na vprašanje: kaj je izzvala očitna protislovlja »tolstojevščine«, kakšne nedostatke in slabosti naše revolucije izražajo?

Protislovlja v delih, zaključkih, v učenju, v šoli Tolstoja so zares očitna. Z ene strani je tu genijalen umetnik, ki je dal ne samo like ruskega življenja, ki jim ni primere, temveč tudi prvorazredna dela svetovne književnosti. Z druge strani — veleposesnik, religiozni zanesljivec. Z ene strani — nenavadno močan, neposreden in iskren protest proti laži in neiskrenosti družbe, — z druge strani »tolstojevca«, ki je oguljen, hysteričen jokavec, ki ga nazivajo ruskega inteligenta, ki se trka po prsih in javno pravi: »Grd sem, ničvrednež sem, toda ukvarjam se z moralnim samoizpopolnjevanjem.«

Z druge strani je imelo kmetstvo, ki je težilo k novim oblikam skupnosti zelo nezavesten, patriarhalen, čuden odnos do vprašanja, kakšna mora biti ta skupnost, s kakšno borbo si je treba izvojevati svobodo, kakšne voditelje morajo imeti v tej borbi, kak odnos ima do interesov kmetijske revolucije buržoazija in buržoazna inteligenca, zakaj je potrebno nasilno strmoglavljenje carske oblasti zaradi uničenja plemiškega posestva zemlje. Vse preteklo življenje je kmeta naučilo sovražitosti gospoda in uradnika, ni pa ga naučilo in ga ni moglo naučiti, kje naj išče odgovor na vsa ta vprašanja. V naši revoluciji se je del kmetov zares boril, organiziral se je vsaj do neke mere v ta namen, toda povsem majhen del se je dvignil z orožjem v roki, da iztrebi svoje sovražnike, uniči carske hlapce in branilce plemištvu. Večji del kmetov je jokal in molil, filozofiral in fantaziral, pisal je prozno in pošiljal »zastopnike« — povsem v duhu Leva Nikolajeviča Tolstoja! In kakor je vedno v takih primerih, Tolstojev vzdrževanje od politik, Tolstojev od-

Koncert mariborskega opernega orkestra

Ljubiteljem lepe glasbe, ki niso bili na petkovem prvem simfoničnem koncertu je lahko žal, da so ga zamudili. Bil je zanimiv in lep večer. Zanimiv po izvajalcih in sporedu, lep po umetniškem učinku, ki nam ga je nudil. Privraket je bil mariborskemu glasbenemu občinstvu predstavil Anton Neffat, bivši dirigent ljubljanske opere in privraket po osvojenju naš pomnožen operni orkester, naša filharmonija.

Dirigent Neffat, katerega umetniško delovanje v ljubljanski operi nam je bilo znano le iz časopisnih poročil in kritik, se nam je pokazal kot spreten, resen, umetniško ambiciozen in poglavljen dirigent, ki mu blesk in zunanji efekt nista poslednja kriterija postavljanja, temveč hoče izluščiti iz umetnine tisto zadnje, kar ne zadovoljuje le čutov, temveč tudi srce, dušo in duha. Kdaj nastopi tisto zadnje? Kadar nas umetnina prepriča s svojim razpoloženjem, kadar nas potegne za seboj, kadar nehote priskuhemo, kadar nam zastane dih. Ako se komu to posreči, pravimo, da je umetnik. To se je posrečilo Neffatu ta večer nekajkrat, na primer pri Smetanovi »Vltavi« al v zadnjem stavku Čajkovskega VI. simfonije. To pa ni edina odlika, ki jo je treba omeniti, temveč odlika, ki jo je treba naglasiti. Objektiva korektnost do partiture, smiselno razčlenjevanje, podčrtavanje tem, viskov, kontrastov, ubranost orkestra, zlasti pihal, vsemu temu je dirigent posvetil mnogo pozornosti in vse to je mnogo doprineslo k lepemu uspehu. Morda bi si kdo želel viskov še bolj podurjenih, na nekaterih mestih še več elementarne intenzivnosti, toda možnostim so dane meje zaradi ne posebno ugodne akustike zvočnega prostora in zaradi morda prebiko zasadenih medenih pihal. V danih okoliščinah je dirigent iz skladb in orkestra izvalil, kar je mogel. Bili smo zelo zadovoljni.

Izkazal se je tudi orkester. V lepej sorazmerju zaseden — le v Čajkovskega simfoniji bi bilo želeli več trobil, — čudovit zlasti v lesenih kakor medenih pihalih, že dosti homogen, elastično stedeč dirigentu, je dokazal, da more biti odlični instrument v rokah dobrega dirigenta. Videli smo mnogo godbenikov, starih znancev iz opere in koncertov izpred vojne, ki večše godejo na svoj instrument. Ko se bo manjše število novih povsem zlih s starimi, bo enotnost, če mestoma morda še ni popolna, v bodoče kar lepa.

Sporod je obsegal v prvem delu Massenetoovo overture »Fedra«, Bernardov »Scherzo« za godalni orkester, Smetanovo »Vltavo« iz simfoničnega cikla »Moja domovina«, v drugem delu Čajkovskega šesto »patriarhalno« simfonijo, Massenet, Smetana in Čajkovski so bili istodobniki. Vs trije so zreli, dovršeni mojstri, a vsak ima svoje značilnosti: Massenet je eleganten v obliki in okusu, nekoliko preracunat na zunanji efekt, prav Francoz; Smetana je ljubeč v slikanju pokrajinskega nastrotjenja, dovršen v spajanju invencij z narodnimi motivi, preprost v melodiji, pester v instrumentaciji, kristalen v harmoniji, zaljubljen v svoj narod prvi Čeh; Čajkovski je širok in blesčati, na dnu pa elegičen, prvi Rus. Če smemo v zvezi s to veliko trojico imenovati še Bernarda, Slovenca,

člana tukajšnjega opernega orkestra, moramo reči, da se njegov Scherzo odlikuje po jasnosti, pristnosti, lepem kontrastu in pravem scherzovem nastrotjenju. V celoti je koncert lepo uspel. Od izvajajočih skladb je Vitava menda najbolj ogrela — saj je eno najbolj dovršenih Smetanovih del, a tudi Čakovskega »Patriarhalno« je zapustila globok vtis. Kar so nam nudili dirigent in orkester, je za naše male razmere napredovno in je škoda, da gre glasbeni svet takorekč mimo takih večerov. Zeleti je, da občinstvo podpre lepo zamišljeno glasbeno udeleževanje obeh ter silnice koncerte v bodoče »počastili« s svojo navčnostjo. Prof. Gregor Zafornik

Dramski studio pri Narodnem gledališču v Beogradu

Dramski studio pri Narodnem gledališču v Beogradu, ki je bil nedavno osnovan, bo kmalu začel z delom. Sprejmi izpit zahteva nalogo iz srbskega jezika, recitacijo umetne in narodne pesmi in odloimek iz večje vloge ali manjšo vlogo. Tako morejo kandidati pred komisijo pokazati svoje igralske sposobnosti. Studio pri Narodnem gledališču bo šola, v kateri bodo mogli mladi gledališki delavci razviti svoj talent in si pridobiti znanje.

Ze pred dvajsetimi leti je bil v Beogradu tak studio in je dal dobre rezultate. Iz njega so prišli mnog prvaki današnje beogradske Dramne in prav temu studiu se morajo v veliki meri zahvaliti za uspeh.

Prednost novega studia bo predvsem v tem, da mu bodo naše današnje prosvetne oblasti v dokaj večji meri pomagale, kot so mu one v stari Jugoslaviji. Pa tudi sicer je ta studio popolnoma drugače zamišljen. Delalo se bo po določenem sistemu in ne bo predaval vsak na svoj poseben način, kot je bilo to prej. Uvedli bodo sistem Stanislavskega, ki je dal v Sovjetski zvezi odlične rezultate. Po tem sistemu delajo tam vsa gledališča in igralske šole, ki ustvarjajo nove igralske kadre. V studiu bodo poslušali učenci vse predmete, ki so današnjemu igralcu potrebni, da lahko zadosti svojim nalogam. Poleg predmetov, ki so vezani iz neposredno na igro (teorija igranja, glas in dika, kostumi in šminka, improvizacija itd.) bodo tudi predavanja iz predmetov, ki bodo dvignila splošni nivo igralcev (pregled svetovne in domače književnosti s posebnim ozirom na dramsko književnost, zgodovina umetnosti, srbski jezik z akcenti in ruski jezik). V studiu bodo predavali režiserji beogradskega gledališča, pa tudi profesorji drugih šol, književniki in umetniki. Vodstvo bo naprosilo za sodelovanje tudi sovjetske režiserje, ki se bodo mudili v Beogradu. V studiu bodo sprejemali ne samo kandidate iz Beograda in Srbije, ampak nekaj tudi iz drugih federalnih edinic.

Mehiški ruski inštitut je priredil razstavo, posvečeno življenju in delu Maksima Gorkega.

Soštakovitevo Leningrajsko simfonijo so izvajali z velikim uspehom v Kopenhagnu.

Državni zbor Sovjetske zveze je priredil na povratku iz Berlina koncert v Pragi.

Pišejo nam

Potrebe mežskih rudarjev

Delavstvo svinčenega rudnika v Mežici se je dvignilo iz štiritletnega mrtvila, proizvodnja stalno narašča in dosega deloma ono v normalnih časih. Kljub temu, da je valjna že v polnem obratu, pa še ne moremo zadovoljiti številnih naročil. V času zasedbe so bile poškodovane posebno priprave za elektrofiltracijo plinov, a z udarniškim delom in lastnimi močmi je bila škoda kmalu popravljena. Tudi četrtina topilnice je bila razbita in so težave predvsem v tem, da so stroji izrabljeni in je treba strojne dele znova vstaviti. Izdelujemo jih sami v Guštanju in v Storah.

Poglabljevalna dela se vrše ob težkih pogojih več ko sto metrov pod vodno gladino, ob pritoku in briganju vode z vseh strani. Kljub primerni obleki pa zdravje marsikdaj trpi, a naši delavci so nad vse požrtvovalni. Pred kratkim je delalo enajst delavcev tri ure zapored do pod pazduhe globoko v vodi, da so rešili sesalke. Kljub temu vzdržijo ljudje po 40 let v službi. Delavec Jauk dela že 67 let, akord-

no. Vendar se več ko osem ur zapored ne more vzdržati zaradi skromne prehrane, zaradi pomanjkanja mleka in maščob.

Zato se naj v pogledu prehrane naše oblasti čim bolj zavzamemo za Mežiško dolino. Potem ne bodo več uspevali razni prišepetovalci, češ, zakaj bi delali, če ni boljše hrane. Tuji se zgodi, da kdo denar zapije, ker ga zajesti ne more. Tukajšnji gostilničarji naj torej vina ne stičijo naenkrat, ker s tem podpirajo pijančevanje, točijo ga naj le od časa do časa in v mali meri. Posvečajmo tudi pažnjo vinskim špekulantom. Vino naj dobe samo tiste gostilne, ki tudi redno kuhajo. Veliko je pomanjkanje mleka, ki smo ga dobivali v prejšnji Jugoslaviji iz Slovenjgradca, pod okupacijo pa iz Pliberka. V tem pogledu naj nam pomaga Navod, saj od njega pri nas le nekaj kmetov mleko. Kljub vsem težočam v pogledu prehrane pa smo volili zelo dobro. Naše delavstvo pričakuje zato, da se tudi pri nas uvede načelo: blago za blago, kajti le tako bomo zmoini pridobivati svinec in cink iz našega rudnika v dosednji in v še večji množini. Ka.

Po domovini

Požrtvovalno delo jeseniških kovinarjev

Izmed vseh slojev jeseniškega prebivalstva so uslužbenci KID in železničarji tisti, ki največ prispevajo za obnovo kraja in okraja ter za lajšanje bode teko prizaletih občanov. Kovinarji in železničarji so z udarniškim delom in s prostovoljnimi mesečnimi prispevki doslej največ pripomogli pri obnovi teko prizaletih Jesenic in olajšali gorje nesmetim družinam, ki so v veliki domovinski vojni izgubili svoje hranitelje. Kranjska industrijska družba na Jesenicah je v mesecu oktobru dvakrat nakazala krajevemu sindikatu v skupnem znesku 244.953 din. Ta denar je bil pridobljen z udarniškim delom delavcev in nameščenecv KID. Od te vsote je dobil Okrajni NOO 80%, Mestni NOO pa 20%.

Približno v istem času je KID izplačala po sindikatu 124.870 din Okrajnemu in Mestnemu odboru. Ta znesek je bil nabran s prostovoljnimi prispevki nameščenecv in delavcev KID po 20 din za avgust in september.

Iz gornjih števil je razvidno, da je KID do 1. novembra izplačala skupno 369.823 din. Povprečni prispevek vsakega kovinarja znaša 110 din. Ta človekoljubna akcija se nadaljuje. To so samo suhe številke. Koliko so skupni stvari koristili železničarji, delavske in nameščenecv žene in dekleta ter drugi občani z ročnim delom na razvalinah Jesenic se pa ne da niti približno ugotoviti.

Črni graben za Rdeči križ

Teden Rdečega križa je minil. Šest dni zbirke za tisoče naših siromašnih otročičkov, žena in stareš, ki jih je kruto prizadela velika vojna. Tuji in domači nasilniki jim je ukradel najdražje, življenje svojcev. Kamenito b: pač moralo biti srce, ki bi ne imeio sočutja z žrtvami vojne. Sama zavest svobode in obstanja nam nalaga dolžnost, da se žrtvujemo zanje, jim pomagamo in se tako vsaj z malo žrtvijo enkrat v letu skromno oddolžimo nepozabnim žrtvam, ki so padle za našo svobodo. Teden Rdečega križa je samo enkrat v letu, toda priložnost, da se spomnimo Rdečega križa, se tu ponuja sleherni dan. Za zgled, kako zna naše prebivalstvo poskrbeti za uspeh v tednu Rdečega križa, naj navedem naslednje:

V nedeljo se peljem po glavni cesti iz Celja proti Ljubljani. V vsakem kraju sem lahko opazovala socialni ljudstva v teh pomembnih dneih. Povsod je bilo videti, kako živahno zbirajo za Rdeči križ. Ko se peljemo skoz črni graben, se naenkrat znajdemo pred zaporo čez cesto. Pravecata štraga, kakor nekoč na mitnicah ali ob svatovanju. Ze od daleč vprašujoče gledamo, kaj naj to pomeni. Ze zagledamo kako plapolajo v rokah pionirja zastavica Rdečega križa. V pionirjevem spremstvu so mladenke in zastopnica krajevne odbora Rdečega križa, vsi z značko RKS. Ena od njih ima prav priku-pen zabojček, ki nam ga ponuče in nas ogovori: »Prosim darujte za naše uboge brate in sestre! Takoj in rade volje smo se ji odzvali. Nato so nam odprli zaporo, odhiteli smo dalje, v srčih nas vseh je ostal prijeten spomin na globoko čuteči, požrtvovalni št. Vid.

Pripeljemo se do druge vasi in spet zagledamo zaporo, ta pa je bila namenjena onim, ki so hoteli iz Ljubljane proti Celju. To je Črni graben dobro organiziral, sem si mislila. Od-rinili smo še tu nekaj dimarjev »od-kupnine« in se oddeljali proti Ljubljani. Odnesli smo spet dober vtis na Prevoje in na vse požrtvovalni prevojski odbor RKS. Želimo, da obstane še v naprej tako čuteči do bližnjega trpina in da vam nikdar nobena žrtev ne bo prevelika! Vsi člani RKS, vsi Slovenci pri-spevajmo za RKS, vsi se izkazimo, da bodo zabojčki tako polni, kakor so bili na Prevojah in v št. Vidu. P. P. P.

VOLITVE IN OBNOVA NA HOMCU

Prebivalstvo se je za prve volitve v naši svobodni državi pripravilo z največjim navdušenjem. Vsa okna in hiše so bile okrašene z zelenjem in zastavami. Mladina pa je na predvečer volitev manifestirala v spredu-žu po našem volivnem okolišu. Na dan volitev pa so prišli prvi volivci prepevaje s spremljevanjem harmonike na volišče. Škoda le, da nam je nagajalo vreme. V Šmarci so ustanovili kulturno prosvetno društvo, ki že zbira prispevke za ureditve društvene dvorane. Tukajšnje krajevne organizacije zbirajo prijave za prevzem osrotelih otrok iz južnih krajev v začasno oskrbo. Prijavilo se je že precej usmiljenih družin. Te dni so izkopali trupla talcev, ki so bili ustreljeni v Jaršah in so bili pokopani pod domskim pokopališčem. Eden od teh talcev je tudi kapelnik kamniške godbe, pokojni tovariš Ciber. Tesarji postavljajo na šolskem poslopu ostrešje. Ako bo vreme ugodno, bo šola v bližnjih 14 dneh vendarle pokrita. V delu so tudi že okna in vrata za spodnji dve učilnici, ki ju nameravamo izgotoviti kaj kmalu v šoli, ker sedanji zaslihi prostori ne ustrezajo predpisom. Delavci in nameščenci tekstilne tovarne v Jaršah so darovali za obnovo naše šole 1.500 din, lesne industrije na Duplici pa 3.000 din. Za požrtvovalnost se jim najlepše zahvaljujemo.

Prebivalstvo se je za prve volitve v naši svobodni državi pripravilo z največjim navdušenjem. Vsa okna in hiše so bile okrašene z zelenjem in zastavami. Mladina pa je na predvečer volitev manifestirala v spredu-žu po našem volivnem okolišu. Na dan volitev pa so prišli prvi volivci prepevaje s spremljevanjem harmonike na volišče. Škoda le, da nam je nagajalo vreme. V Šmarci so ustanovili kulturno prosvetno društvo, ki že zbira prispevke za ureditve društvene dvorane. Tukajšnje krajevne organizacije zbirajo prijave za prevzem osrotelih otrok iz južnih krajev v začasno oskrbo. Prijavilo se je že precej usmiljenih družin. Te dni so izkopali trupla talcev, ki so bili ustreljeni v Jaršah in so bili pokopani pod domskim pokopališčem. Eden od teh talcev je tudi kapelnik kamniške godbe, pokojni tovariš Ciber. Tesarji postavljajo na šolskem poslopu ostrešje. Ako bo vreme ugodno, bo šola v bližnjih 14 dneh vendarle pokrita. V delu so tudi že okna in vrata za spodnji dve učilnici, ki ju nameravamo izgotoviti kaj kmalu v šoli, ker sedanji zaslihi prostori ne ustrezajo predpisom. Delavci in nameščenci tekstilne tovarne v Jaršah so darovali za obnovo naše šole 1.500 din, lesne industrije na Duplici pa 3.000 din. Za požrtvovalnost se jim najlepše zahvaljujemo.

Prebivalstvo se je za prve volitve v naši svobodni državi pripravilo z največjim navdušenjem. Vsa okna in hiše so bile okrašene z zelenjem in zastavami. Mladina pa je na predvečer volitev manifestirala v spredu-žu po našem volivnem okolišu. Na dan volitev pa so prišli prvi volivci prepevaje s spremljevanjem harmonike na volišče. Škoda le, da nam je nagajalo vreme. V Šmarci so ustanovili kulturno prosvetno društvo, ki že zbira prispevke za ureditve društvene dvorane. Tukajšnje krajevne organizacije zbirajo prijave za prevzem osrotelih otrok iz južnih krajev v začasno oskrbo. Prijavilo se je že precej usmiljenih družin. Te dni so izkopali trupla talcev, ki so bili ustreljeni v Jaršah in so bili pokopani pod domskim pokopališčem. Eden od teh talcev je tudi kapelnik kamniške godbe, pokojni tovariš Ciber. Tesarji postavljajo na šolskem poslopu ostrešje. Ako bo vreme ugodno, bo šola v bližnjih 14 dneh vendarle pokrita. V delu so tudi že okna in vrata za spodnji dve učilnici, ki ju nameravamo izgotoviti kaj kmalu v šoli, ker sedanji zaslihi prostori ne ustrezajo predpisom. Delavci in nameščenci tekstilne tovarne v Jaršah so darovali za obnovo naše šole 1.500 din, lesne industrije na Duplici pa 3.000 din. Za požrtvovalnost se jim najlepše zahvaljujemo.

Prebivalstvo se je za prve volitve v naši svobodni državi pripravilo z največjim navdušenjem. Vsa okna in hiše so bile okrašene z zelenjem in zastavami. Mladina pa je na predvečer volitev manifestirala v spredu-žu po našem volivnem okolišu. Na dan volitev pa so prišli prvi volivci prepevaje s spremljevanjem harmonike na volišče. Škoda le, da nam je nagajalo vreme. V Šmarci so ustanovili kulturno prosvetno društvo, ki že zbira prispevke za ureditve društvene dvorane. Tukajšnje krajevne organizacije zbirajo prijave za prevzem osrotelih otrok iz južnih krajev v začasno oskrbo. Prijavilo se je že precej usmiljenih družin. Te dni so izkopali trupla talcev, ki so bili ustreljeni v Jaršah in so bili pokopani pod domskim pokopališčem. Eden od teh talcev je tudi kapelnik kamniške godbe, pokojni tovariš Ciber. Tesarji postavljajo na šolskem poslopu ostrešje. Ako bo vreme ugodno, bo šola v bližnjih 14 dneh vendarle pokrita. V delu so tudi že okna in vrata za spodnji dve učilnici, ki ju nameravamo izgotoviti kaj kmalu v šoli, ker sedanji zaslihi prostori ne ustrezajo predpisom. Delavci in nameščenci tekstilne tovarne v Jaršah so darovali za obnovo naše šole 1.500 din, lesne industrije na Duplici pa 3.000 din. Za požrtvovalnost se jim najlepše zahvaljujemo.

Prebivalstvo se je za prve volitve v naši svobodni državi pripravilo z največjim navdušenjem. Vsa okna in hiše so bile okrašene z zelenjem in zastavami. Mladina pa je na predvečer volitev manifestirala v spredu-žu po našem volivnem okolišu. Na dan volitev pa so prišli prvi volivci prepevaje s spremljevanjem harmonike na volišče. Škoda le, da nam je nagajalo vreme. V Šmarci so ustanovili kulturno prosvetno društvo, ki že zbira prispevke za ureditve društvene dvorane. Tukajšnje krajevne organizacije zbirajo prijave za prevzem osrotelih otrok iz južnih krajev v začasno oskrbo. Prijavilo se je že precej usmiljenih družin. Te dni so izkopali trupla talcev, ki so bili ustreljeni v Jaršah in so bili pokopani pod domskim pokopališčem. Eden od teh talcev je tudi kapelnik kamniške godbe, pokojni tovariš Ciber. Tesarji postavljajo na šolskem poslopu ostrešje. Ako bo vreme ugodno, bo šola v bližnjih 14 dneh vendarle pokrita. V delu so tudi že okna in vrata za spodnji dve učilnici, ki ju nameravamo izgotoviti kaj kmalu v šoli, ker sedanji zaslihi prostori ne ustrezajo predpisom. Delavci in nameščenci tekstilne tovarne v Jaršah so darovali za obnovo naše šole 1.500 din, lesne industrije na Duplici pa 3.000 din. Za požrtvovalnost se jim najlepše zahvaljujemo.

